

ACTIVITEITENVERSLAG

2008

1.	VOORWOORD	5
2.	VOORSTELLING VAN HET COMITÉ P	7
2.1.	Ten dienste van de wetgevende macht	7
2.2.	Missie	7
2.3.	Observatoriumfunctie	8
2.4.	Verantwoording	8
2.5.	Organisatie	9
2.5.1.	Het Vast Comité	9
2.5.2.	De Dienst Enquêtes P	9
2.5.3.	De Administratie	9
2.6.	Doelstellingen	9
3.	SLEUTELPRESTATIES	11
3.1.	Onderzoeken van het Vast Comité P	11
3.2.	Beslissingen	11
3.2.1.	Cijferanalyse over de beslissingen	11
3.2.2.	De door het Vast Comité P in 2008 genomen beslissingen in klachtendossiers	12
3.2.3.	Diversiteit van de beslissingen en aantal beslissingen per klacht	15
3.2.4.	Beslissingen over de (on)gegrondheid	16
3.2.5.	Misbruik van het recht om klacht neer te leggen	18
3.3.	Doorlooptijd van de klachten bij het Vast Comité P	19
3.4.	Plenaire vergaderingen	20
3.5.	Hearings	20
3.6.	Werkbezoeken	20
3.7.	Jaarverslag	20
3.8.	Bijzondere of tussentijdse verslagen	20
3.9.	Aanbevelingen	20
3.10.	Adviezen ten behoeve van internationale instanties	21
3.11.	Publicaties	22
3.12.	Dienst Enquêtes P	22
3.13.	Cel beeldvorming	22
3.14.	Klachtencel	23
3.15.	Financiële resultaten	23
4.	RESULTATEN SAMENLEVING	25
4.1.	Het Comité P in de kijker	25
4.2.	Parlementaire vragen	25
4.3.	Bijdrage aan internationale expertisenetwerken	26
4.4.	Bijdrage aan nationale expertisenetwerken	26
4.5.	Verbeteringen na kritiek van externe organisaties	26
4.6.	Lectoren	27
5.	LEIDERSCHAP	29

Inhoud

6.	STRATEGIE EN BELEID	31
7.	MEDEWERKERS	33
7.1.	Opleidingen	33
7.2.	Socioculturele activiteiten	34
7.3.	Aangepast statuut	34
8.	PARTNERSCHAPPEN EN MIDDELEN	35
8.1.	Partnerschappen	35
8.2.	Middelen	35
8.2.1.	Dotatie, uitgaven en middelen	35
8.2.2.	Proces van controle en goedkeuring van de rekeningen	35
9.	PROCESSEN	39
9.1.	Klachtenafhandeling	39
9.2.	Cel beeldvorming	39
	PUBLICATIES	41
	NOTEN	45

1. VOORWOORD

Het activiteitenverslag 2007-2008 betreffende de periode 2007 en de eerste helft van 2008 is op 4 maart 2009 door het Vast Comité van Toezicht op de politiediensten voorgesteld aan de bevoegde commissie van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Toen werd beslist om het activiteitenverslag voortaan opnieuw per kalenderjaar op te stellen.

Dit verslag gaat dan ook over de periode 2008, met uitzondering van de specifieke elementen die in het rapport 2007-2008 reeds aan bod kwamen.

Wat de toekomst betreft, is het de bedoeling om het jaarverslag 2009 uit te brengen vóór juli 2010, zodat niet enkel de synchronisatiebeweging per kalenderjaar wordt hersteld, maar er ook vlugger op de bal wordt gespeeld.

Een tweede wijziging aan de periodieke rapportering houdt verband met de vorm van het verslag. Vanaf nu zal het onderscheid worden gemaakt tussen het activiteitenverslag, in de enge zin van het woord, en het observatoriumrapport waarin het Vast Comité P meedeelt welke vaststellingen het deed over de politiewerking vanuit de observatoriumfunctie die het bekleedt.

Het activiteitenverslag geeft verantwoording over de wijze waarop het Comité P zijn opdrachten vervult, rekening houdend met de middelen waarover het beschikt.

Het observatoriumrapport met de inhoudelijke weergave van de onderzoeksbevindingen van het Comité P moet bijdragen tot een beter inzicht in het functioneren van de politie.

Deze tweeledige structuur van activiteitenverslag en observatoriumrapport vormt samen het jaarverslag.

Het activiteitenverslag wordt gericht aan de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers, de voorzitter van de Senaat alsook aan de leden van de vaste commissies respectievelijk van de Kamer van volksvertegenwoordigers belast met de begeleiding van het Vast Comité P en van de Senaat belast met de begeleiding van het Vast Comité I. Dit verslag wordt tevens gericht aan een aantal andere overheden die rechtstreeks in verband staan met de politie.

Het observatoriumrapport wordt gericht aan de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers, de voorzitter van de Senaat, de leden van de vaste commissies van de Kamer van volksvertegenwoordigers belast met de begeleiding van het Vast Comité P en van de Senaat belast met de begeleiding van het Vast Comité I, de vertegenwoordigers van de uitvoerende en de rechterlijke macht, de politiechefs van de lokale en de federale politie en de diensten met politionele bevoegdheid.

Beide documenten kunnen, naast de volledige verslagen van bijzondere onderzoeken, worden geraadpleegd op de website van het Comité P: www.comitep.be.

De resultaten die politiediensten behalen ten behoeve van maatschappij en burger bepalen of de politie al dan niet 'goed' functioneert. Zoals reeds werd benadrukt in het voorwoord van het activiteitenverslag 2007-2008, blijft het daarom de bedoeling van het Vast Comité P om vanuit zijn observatoriumfunctie in de eerste plaats te focussen op deze resultaten.

Bovendien besteedt het Vast Comité P voortdurend aandacht, niet enkel aan de vraag of de politie doeltreffend werkt, maar ook of haar optreden legitiem, integer en conform is aan de normen en gerechtvaardigde verwachtingen van een Rechtstaat in een democratische samenleving.

In dit verband kan worden vastgesteld dat, ofschoon het Vast Comité P geen 'eerstelijnsklachtenbureau' is, het aantal klachten die rechtstreeks bij zijn diensten werden aangemeld in 2008 opnieuw is gestegen.

Nadat in 2006 het aantal klachten die rechtstreeks bij het Vast Comité P werden aangemeld, voor het eerst sinds 2003 daalde, werd deze daling van 5,2 % in 2007 tenietgedaan. In 2008 is er opnieuw een stijging in het aantal meldingen bij het Vast Comité P, ditmaal met 5,4 %, waardoor het hoogste cijfer sinds 2003 wordt gehaald.

Van de aangemelde schendingen die het Vast Comité P registreerde bij de klachten die het rechtstreeks ontving, had 8,1 % betrekking op onjuiste vaststellingen of onbevoegdheid van de politieambtenaar. Deze problematiek kent in vergelijking met 2007 een forse toename met ruim een derde. Het niet akteren, klantvriendelijkheid en agressieve houding zijn elk goed voor iets meer dan 5 %. De agressieve houding van de politieambtenaar vertoont in 2008 een stijging met bijna een vierde en het aandeel van deze schendingen in het totaal aantal geregistreerde schendingen is sinds 2006 verdubbeld van 2,6 % naar 5,3 %.

Voorwoord

Per 100 klachten die het Vast Comité P in de loop van 2008 behandelde en waarover het zich uitsprak, zijn er 15,7 gegrond verklaard tegenover 84,3 zonder grond, zonder voorwerp of niet bewezen.

In 2008 werden 499 klachten die rechtstreeks bij het Vast Comité P werden aangemeld voor autonome afhandeling aan de politiediensten overgemaakt. Dat is 4,6 % minder dan in 2007. Deze dalende trend kan worden toegeschreven aan de werking van de klachtencel, operationeel sinds 1 april 2007, waardoor het proces van de klachtenbehandeling werd verbeterd en er sneller beslissingen konden worden genomen en minder onderzoeken naar de zones dienden te worden gestuurd.

In de periode 2004-2006 werd in ongeveer 72 % van de klachten het lopende kalenderjaar zelf nog een beslissing genomen. In 2007 steeg dit percentage tot 77 % en in 2008 werd 79 % van de klachten hetzelfde kalenderjaar nog afgesloten.

Een aantal aspecten van de werking van het Vast Comité P en enkele bijzondere dossiers die werden behandeld in 2008, kwamen reeds aan bod in het voorwoord van het activiteitenverslag 2007-2008. Het is niet nodig om daarop nogmaals terug te komen.

Wel willen we hier, opnieuw, even stilstaan bij de grote en voortdurende inzet van alle medewerkers van het Comité P, zowel van de administratie als van de Dienst Enquêtes P. Zij zijn het die in de eerste plaats onze werking mogelijk maken, in vaak moeilijke omstandigheden, en zij verdienen hiervoor onze bijzondere erkentelijkheid en dank.

Bart Van Lijsebeth

Voorzitter

Guy Cumps

Ondervoorzitter

Walter Peeters

Raadsheer - Vast Lid

Gil. L. Bourdoux

Raadsheer - Vast Lid

2. VOORSTELLING VAN HET COMITÉ P

2.1. TEN DIENSTE VAN DE WETGEVENDE MACHT

De rol van het Comité P is onlosmakelijk verbonden met het principe van de scheiding der machten. Het Comité P treedt, hoewel het een **volstrekt onafhankelijke instelling** is, hoofdzakelijk op ten behoeve van de wetgevende macht, in het bijzonder om deze bij te staan in zijn grondwettelijke toezichthoudende functie op de uitvoerende macht. Het voeren van gerechtelijke onderzoeken door één van de onderdelen van het Comité P, met name de Dienst Enquêtes P, vormt hierop een uitzondering aangezien dit gebeurt onder de leiding en het gezag van de rechterlijke macht, *in casu* de procureur-generaal bij het hof van beroep, de procureur des Konings, de arbeidsauditeur, de federale procureur of de onderzoeksrechter.

Het Comité P treedt als dusdanig steeds op als een **externe instelling**, zowel ten aanzien van de uitvoerende macht (ministers, gouverneurs, burgemeesters, politiecolleges, etc.) als ten aanzien van de politiediensten (lokale en federale politie, bijzondere inspectiediensten, ambtenaren met politiebevoegdheid, etc.) die daarvan afhangen. Het is eveneens onafhankelijk ten aanzien van voornoemde rechterlijke macht (openbaar ministerie, hoven en rechtbanken).

Deze specificiteit onderscheidt het Comité P van andere inspectie- of toezichtsorganen die meer gericht zijn op inspectie en afhangen van de uitvoerende macht: de diensten intern toezicht die geïntegreerd zijn in de structuur zelf van de politiediensten en de Algemene inspectie van de federale politie en van de lokale politie (AIG), die als ministeriële toezichtsdienst dienovereenkomstig belast is met het aspect van het intern toezicht op deze diensten.

Ook de aanstellingswijze van de leden van het Comité P en van zijn griffier via een benoeming door de Kamer van volksvertegenwoordigers (en niet door de Koning), die hen ook kan afzetten, bevestigt duidelijk zijn onafhankelijkheid, zijn neutraliteit en zijn externe karakter ten opzichte van de andere vormen van toezicht en controle. Alvorens hun ambt te aanvaarden, leggen de leden van het Comité P en de griffier in handen van de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers de eed af.

2.2. MISSIE

Naar aanleiding van de jaarlijkse evaluatie van de uitvoering van zijn opdrachten heeft het Comité P geoordeeld dat de eerder opgemaakte missieverklaring ongewijzigd kon blijven. Deze luidt als volgt:

“Het Comité P wil bijdragen tot de goede werking van een **democratische, integere en gemeenschapsgerichte** politie.

Het is de externe instelling die onder de begeleiding van het federale parlement belast is met het toezicht op de globale werking van de politie-, inspectie- of controlediensten en de uitoefening van de politiefunctie door alle bevoegde ambtenaren. In het bijzonder ziet het Comité P toe op de wijze waarop de doeltreffendheid, doelmatigheid en coördinatie worden verwezenlijkt en op de wijze waarop de fundamentele rechten en vrijheden worden nageleefd en actief gestimuleerd.

Het Comité P wil, als observatorium van de politiefunctie, op basis van eigen onderzoek en analyse, zowel op eigen initiatief als op vraag:

- de **beeldvorming** rond de politiefunctie en -werking permanent **actualiseren**;
- de **politiewerking beoordelen** en zich erover uitspreken en;
- aan de bevoegde (politie)overheden **voorstellen en adviezen verstrekken**.

Daarnaast wordt ook voorzien in gespecialiseerde onderzoekers ten behoeve van de gerechtelijke overheden voor het voeren van **gerechtelijke onderzoeken** die bij voorrang worden uitgevoerd in die domeinen die ook nuttige informatie opleveren voor de observatoriumfunctie.

De vijf leden van het Comité P streven ernaar om in overleg en samen met alle medewerkers bovenvermelde opdrachten te realiseren:

- door zich in de eerste plaats toe te leggen op de organisatie en werking van de politiediensten;
- met bijzondere aandacht voor een proactieve en constructieve aanpak van de problemen;
- onafhankelijk van de politiestructuur en de politieoverheden;
- op een objectieve en methodologisch onderbouwde wijze;
- door permanent een hoog niveau van professionalisme na te streven;
- door als lerende organisatie naar uitmuntendheid te streven;
- in een positieve werksfeer;
- en dit via een specifieke, collegiale en pluralistische besluitvorming”.

2.3. OBSERVATORIUMFUNCTIE

Sinds zijn oprichting heeft het Comité P het hoofd moeten bieden aan een exponentiële toename van het aantal individuele klachten en aangiften. De behandeling van deze klachten en aangiften heeft een aanzienlijke invloed op de werklast van het Comité P. **Daarom heeft de wetgever het Comité P uitdrukkelijk verzocht om zijn activiteiten toe te spitsen op zijn essentiële opdrachten en taken, met name de bescherming van de grondwettelijke rechten en fundamentele vrijheden van de burgers, alsook de coördinatie en doelmatigheid/doeltreffendheid van de politiediensten.**

Deze opdracht meent het Comité P optimaal te kunnen vervullen via zijn observatoriumfunctie, en dit ten voordele van de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht, alsook van de verschillende politie-verantwoordelijken zelf.

De hoofdaccenten van het observatorium liggen in het toezicht op de politiefunctie in haar geheel en in het bijzonder op de coördinatie, de doeltreffendheid en de doelmatigheid van de politiediensten en de diensten en ambtenaren met politiebevoegdheid, evenals op de manier waarop zij omgaan met de bescherming van de rechten en vrijheden van de burger.

Naast de eigen expertise in de instelling zal het Comité P, waar nodig, een beroep doen op externe expertise. Het proces van de beeldvorming verloopt zowel proactief als reactief en zowel op eigen initiatief als op vraag. Waar mogelijk, worden uitspraken binnen de kortst mogelijke termijn gedaan, zowel over de sterke punten en de verbeterpunten als over de disfuncties.

Het Comité P vervult deze opdracht via:

- het verzamelen en registreren van informatie;
- onderzoek op het terrein en analyse;
- het verspreiden van zijn conclusies, o.a. door publicaties;
- het verstrekken van advies en aanbevelingen op lange, middellange en korte termijn, al dan niet vanuit een *'early warning'*-gedachte;
- het opvolgen van de gedane aanbevelingen.

2.4. VERANTWOORDING

Het Comité P brengt verslag uit over het geheel van zijn activiteiten, met inbegrip van de dossiers betreffende klachten en aangiften die het ontvangt en onderzoekt. Elke week stuurt het Comité P aan de AIG een schriftelijke synthese van de klachten en aangiften, met de beslissingen die in die dossiers werden genomen en maandelijks wordt een digitaal overzicht overgemaakt. Tweemaal per jaar zendt het Comité P een synthesesdocument over alle ontvangen klachten en aangiften aan het Parlement, aan de ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie en aan sommige bevoegde overheden. Zij ontvangen tevens een

verslag waarin de beslissingen inzake klachten en aangiften worden toegelicht die zijn genomen tijdens de eerste zes maanden van een bepaald jaar en daarna een verslag dat handelt over het volledige jaar. Diezelfde belanghebbenden of overheden mogen van het Comité P ook eens per jaar een verslag verwachten met zijn commentaar bij de meest relevante klachten en aangiften die het heeft behandeld en een overzicht van de ontplooidde activiteiten.

2.5. ORGANISATIE

Het Vast Comité P wordt in zijn taken bijgestaan door een Dienst Enquêtes (hierna Dienst Enquêtes P genoemd) en ondersteund door een administratie.

2.5.1. Het Vast Comité

Het Vast Comité is samengesteld uit vijf werkende leden, onder wie een voorzitter – die een magistraat moet zijn – en een ondervoorzitter. Voor elk van hen wordt een plaatsvervanger benoemd. Het Vast Comité wordt bijgestaan door een griffier.

De leden worden benoemd voor een termijn van vijf jaar, die tweemaal hernieuwbaar is. Zij dienen te beschikken over de nodige kwaliteiten van loyaliteit, discretie en integriteit voor de verwerking van gevoelige gegevens. Zij moeten bovendien en vooral zeer deskundig zijn in alles wat te maken heeft met het politie- en justitiewezen. Dit betekent een doorgedreven kennis van de wetgeving, van de politionele praktijk en van systemen van organisatieleer en management. Zij moeten tevens beschikken over een veiligheidsmachtiging van het niveau 'zeer geheim', wat hen toelaat kennis te nemen van tot op dat niveau geclassificeerde stukken. De wet stipuleert onverenigbaarheden en verbodsbepalingen om de neutraliteit en de onafhankelijkheid van de leden te waarborgen.

2.5.2. De Dienst Enquêtes P

De Dienst Enquêtes P wordt geleid door een directeur-generaal bijgestaan door twee adjunct-directeurs-generaal. Ze worden door het Vast Comité benoemd voor een termijn van vijf jaar, die tweemaal hernieuwbaar is. Alvorens hun ambt te aanvaarden, leggen zij in handen van de voorzitter van het Vast Comité P de eed af.

De leden van de Dienst Enquêtes P dragen allen, zonder onderscheid van niveau of graad, de titel van commissaris-auditor. Zij worden, op voordracht van de directeur-generaal van de Dienst Enquêtes P, benoemd door het Comité, voor een hernieuwbare termijn van vijf jaar. Ook de leden van de Dienst Enquêtes P dienen een bijzonder hoog niveau van kwaliteit en expertise te bezitten.

2.5.3. De Administratie

Het Vast Comité en de Dienst Enquêtes P worden ondersteund door administratieve medewerkers, waardoor de organisatie op personeelsvlak, logistiek en infrastructureel vlak over alle noodzakelijke werkingsmiddelen beschikt.

2.6. DOELSTELLINGEN

Het Comité P hield op 23 en 24 april 2009, naar jaarlijkse gewoonte, zijn strategisch opvolgingsseminarie en evalueerde het werkingsjaar 2008. Over de wijze waarop de instelling haar opdrachten heeft uitgevoerd, wordt in dit rapport uitgebreid verslag uitgebracht, maar **voor de toekomst** wil het Comité P blijven streven naar een verbeterde werking met volgehouden aandacht voor zowel interne als externe aspecten. De belangrijkste **actiepunten** kunnen kort als volgt worden gesitueerd.

- Medio 2008 hebben twee werkgroepen van de Dienst Enquêtes P in twee zones een **vernieuwde methodologie** uitgeprobeerd teneinde nog betere uitspraken te kunnen doen over de politiewerking. Deze methodologie zal verder worden uitgewerkt en geoperationaliseerd.
- Om nog beter gebruik te kunnen maken van de beschikbare informatie in de **databank**, werd een werkgroep belast met het uitwerken van voorstellen op korte en lange termijn. Het traject op lange termijn zal onder andere een **functionele analyse** inhouden waarbij ook maximaal

antwoorden zullen worden gezocht op alle behoeften inzake de exploitatie van de gegevens van de databank.

- Het **jaarverslag 2008** werd volgens een **nieuw concept** opgesteld. Op basis van een evaluatie hiervan zal voor de redactie van het volgende jaarverslag de interne werkprocedure verder worden verbeterd om het Parlement een nog beter observatoriumrapport te kunnen voorleggen.
- Voor het verder **verbeteren van de klachtenafhandeling** in de schoot van de instelling zal een aangepast reglement worden verspreid, een bijkomende opleiding worden georganiseerd en zal de verbetering van de aanlevering van gegevens onder de 'KLFP-procedure' het voorwerp uitmaken van een dringende bijsturing, aangezien het voor de werking van onze instelling van groot belang is om te beschikken over accurate informatie.
- De **evolutie en het gebruik van de kwaliteits- en managementmodellen** zullen blijvend worden opgevolgd. Daartoe zal onder andere het eigen traject voor EFQM-C2E (*EFQM 'committed to excellence'*) worden volbracht voor het einde van 2009 en zal ook blijvend worden geïnvesteerd in opleidingen over '*total quality management*' (TQM).
- De **werkverhoudingen met de AIG** zullen blijvend het voorwerp van overleg uitmaken.
- Over de **criteria** waaraan **gerechtelijke onderzoeken** voor de Dienst Enquêtes P bij voorrang moeten voldoen, zal overleg worden gepleegd met de bevoegde overheden.
- Verdere aandacht zal worden besteed aan het waar mogelijk verbeteren van de **werkomstandigheden** en aan het optimaliseren van de **interne en externe communicatie**. Zo zal het intranet worden bijgestuurd op basis van de verbeterpunten die uit de interne evaluatie naar voor zijn gekomen en zal tegen eind 2009 ook de website een vernieuwde look krijgen.
- Met het oog op het verbeteren en nog beter afstemmen van de interne werking op de dagelijkse realiteit en de werkprocessen zal het **organogram worden geactualiseerd**.

3. SLEUTELPRESTATIES

Het Comité P heeft kunnen rekenen op een zeer goede samenwerking en constructieve besprekingen van de rapporten met de parlementaire begeleidingscommissie, waarin het de bevestiging ziet van haar vertrouwen.

3.1. ONDERZOEKEN VAN HET VAST COMITÉ P

In 2008 heeft het Vast Comité P 22 nieuwe toezichtsonderzoeken ingesteld, 130 administratieve dossiers geopend en 2 339 nieuwe klachten ontvangen. Zijn Dienst Enquêtes P voerde 464 onderzoeken. Daarvan werden er 185 volledig behandeld in toezicht. De 279 andere onderzoeken kenden een gerechtelijke afhandeling. Van deze 279 gerechtelijke onderzoeken waren er 50 initieel gestart als toezichtsonderzoek maar ze kregen, door elementen opgedoken tijdens het onderzoek, finaal een gerechtelijke afwikkeling.

Van juli tot eind 2008 was het Comité haast dagelijks onderwerp van gesprek door de eerstelijnsrol die het heeft vervuld in belangrijke toezichtsonderzoeken, onderzoeken ingevolge een klacht of aangifte of nog gerechtelijke onderzoeken waarbij een aantal hooggeplaatste ambtenaren of hoge officieren, mandaathouders van de geïntegreerde politiedienst gestructureerd op twee niveaus betrokken waren. Gezien het dringende karakter van de onderzoeken, de specificiteit van de betrokkenen en het uitdrukkelijke verzoek van het Parlement of de betrokken overheid, heeft het Comité heel wat middelen ingezet om deze onderzoeken zo snel mogelijk tot een goed einde te brengen. Deze uiterst delicate taken hebben de normale werking van het Comité negatief beïnvloed en vertraging veroorzaakt in andere lopende belangrijke onderzoeken. Deze ervaringen sterken het Comité in de overtuiging dat er in onze staatsstructuur absoluut nood is aan een instelling die onafhankelijk en extern optreedt van het politiebepel in zijn geheel, met inbegrip van het gezagsniveau van de politie.

3.2. BESLISSINGEN

In 2008 heeft het Comité **2 420 dossiers afgesloten** die waren geopend naar aanleiding van een klacht of aangifte. In elk van die dossiers werden een of meer beslissingen genomen en indien nodig werden er aanbevelingen geformuleerd.

3.2.1. Cijferanalyse over de beslissingen

Burgers en overheden kunnen rechtstreeks bij het Vast Comité P klacht indienen over het politieoptreden en -functioneren. Zij kunnen ook andere kanalen aanwenden om hun klachten kenbaar te maken, onder meer bij de diensten intern toezicht van politiediensten zelf, de AIG of de gerechtelijke overheden. Het Vast Comité P krijgt, zoals voorzien in de artikelen 14, 14bis en 26 van de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten en op het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse, de informatie dienaangaande. In dit deel worden de beslissingen besproken die het Vast Comité P in de loop van 2008 nam in dossiers die door klagers rechtstreeks bij de instelling werden aangemeld.

Tabel 1: Aantal klachten en aanmeldingen bij het Vast Comité P in 2007-2008 en de evolutie 2007-2008

TYPOLOGIE	2007	2008	Evolutie 2007-2008
Klachten rechtstreeks ingediend bij het Vast Comité P	2 219	2 339	+5,4 %

Nadat in 2006 het aantal klachten dat rechtstreeks bij het Vast Comité P werd aangemeld, voor het eerst sinds 2003 daalde, werd deze daling van 5,2 % in 2007 opnieuw tenietgedaan. **In 2008 is er opnieuw**

een stijging in het aantal meldingen bij het Vast Comité P, ditmaal met 5,4 %, waardoor het hoogste cijfer sinds 2003 wordt gehaald.

Bij de klachten die het Vast Comité P ter behandeling ontvangt, kan het diverse beslissingen nemen. Deze beslissingen kunnen worden gegroepeerd in verschillende categorieën en betrekking hebben op een klassering om diverse redenen, de doorverwijzing voor de behandeling van de klacht, de (on)gegrondheid van de klacht of nog de voorlopige afsluiting wegens onbevoegdheid van het Vast Comité P. Een overzicht van de verschillende types beslissingen en beslissingscategorieën volgt verderop. Vooraf dient aangestipt dat aan een klacht diverse beslissingen kunnen worden gekoppeld. Tevens vestigen we de aandacht op het feit dat het Comité, op basis van zijn prioriteitenbepaling, kan beslissen bepaalde **klachten voor autonome afhandeling over te maken aan de betrokken politiedienst**. De autonome afhandeling betekent geenszins een 'abdication' van bevoegdheid vanwege het Vast Comité P maar wel een duidelijk teken van vertrouwen in de verantwoordelijke politieoverheden. In 2007 merkten we evenwel op dat zich hier een **dalende trend aftekende die in 2008 werd bestendigd**. In 2008 werden **499 klachten** die rechtstreeks bij het Vast Comité P werden aangemeld **voor autonome afhandeling aan de politiediensten overgemaakt**. Dat is **4,6 % minder dan in 2007**. Deze dalende trend kan worden toegeschreven aan de werking van de klachtencel, operationeel sinds 1 april 2007, waardoor het proces van de klachtenbehandeling werd verbeterd en er sneller beslissingen konden worden genomen en minder onderzoeken aan de zones dienden te worden gestuurd.

3.2.2. De door het Vast Comité P in 2008 genomen beslissingen in klachtendossiers

Het Vast Comité P ontving in de loop van 2008, 2 339 nieuwe klachtendossiers. In een aantal van deze dossiers werd in 2008 nog geen beslissing genomen, voornamelijk in dossiers die naar het einde van het jaar werden aangemeld. Daarnaast nam het Vast Comité P in 2008 ook beslissingen in klachtendossiers die in voorgaande jaren werden aangemeld. Op deze wijze heeft het Vast Comité P in de loop van 2008, 2 348 klachten behandeld. Aan deze 2 348 klachtendossiers die het Vast Comité P in de loop van 2008 behandelde, kunnen **4 399 beslissingen** worden gekoppeld¹. Het merendeel van deze dossiers (78,3 %) werd in 2008 bij het Comité aangemeld. Van 424 (18 %) klachtendossiers kreeg het Comité in 2007 reeds melding. De overige behandelde klachten waren in 2006 (56 dossiers) of eerder (31 dossiers) bij het Vast Comité P geopend. In 2008 besliste het Vast Comité P om 499 (21,3 %) van deze 2 348 klachtendossiers, bij zijn diensten aangemeld, voor autonome afhandeling over te maken aan de betrokken korpsen.

In de **navolgende tabel** wordt een **overzicht** gegeven van deze **4 399 beslissingen**, inclusief de 499 klachten die het Vast Comité P besliste over te dragen aan de betrokken korpsen. Merk op dat het hier het aantal beslissingen en niet het aantal klachten (aantijgingen) betreft. Aan een **klacht** kunnen **meerdere beslissingen**, eventueel onder diverse categorieën onder te brengen, worden gekoppeld.

Tabel 2: Overzicht van de 4 399 door het Vast Comité P in 2008 genomen beslissingen in 2 348 klachtendossiers

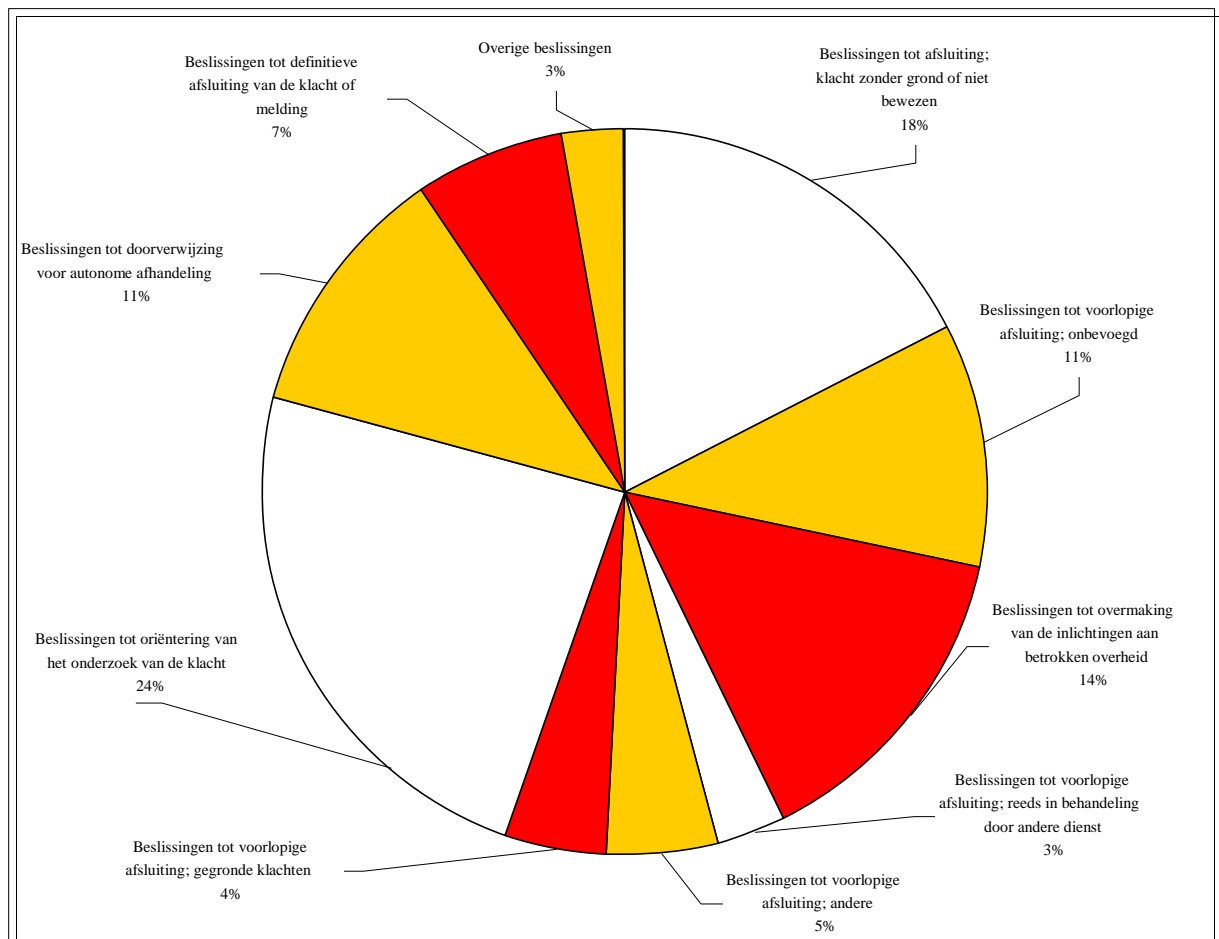
Beslissingen	2008	
	na studie van klacht	na onderzoek van klacht
Beslissingen tot voorlopige afsluiting; klacht zonder grond of niet bewezen	65	709
Ongegrond/zonder voorwerp	30	31
Onvoldoende bezwaren	4	130
Geen concrete elementen	18	27
Geen fout (+felicitaties)	10	301
Geen disfunctie	3	220
Beslissingen tot voorlopige afsluiting; onbevoegd	451	22
Onbevoegd <i>ratione personae</i>	95	8
Onbevoegd <i>ratione materiae</i>	114	14
Betwisting van de vaststellingen	242	-
Beslissingen tot overmaking van de inlichtingen aan betrokken overheid	558	74
Beslissingen tot voorlopige afsluiting; reeds in behandeling door andere dienst	132	-
Beslissingen tot voorlopige afsluiting; andere	111	113
Inopportuun	9	7
Afstand/intrekking klacht	12	10
Andere	90	43
Weigering medewerking	0	53
Beslissingen tot voorlopige afsluiting; gegronde klachten		195
Individuele fout (overwegen van opmerking/vermaning)		83
Individuele fout (overwegen verder onderzoek op statutair vlak)		16
Individuele fout (overwegen schadevergoeding)		3
Individuele disfunctie (overwegen van opmerking/vermaning)		12
Individuele disfunctie (overwegen verder onderzoek op statutair vlak)		6
Individuele disfunctie (overwegen schadevergoeding)		2
Organisatorische disfunctie		55
Overige		18
Beslissingen tot oriëntering van het onderzoek van de klacht	1 055	
Naar een vast lid	17	
Naar de Dienst Enquêtes P	242	
Naar Dienst Intern Toezicht of AIG	298	
Naar de gerechtelijke overheden	96	
Gewone vraag tot informatie gericht aan de politiedienst	402	
Beslissing tot doorverwijzing voor autonome afhandeling ²	499	
Beslissing tot definitieve afsluiting van de klacht of melding	297	
Overige beslissingen	118	
TOTAAL aantal genomen beslissingen	4 399	

1 055 (24 %) van de 4 399 in 2008 door het Vast Comité P genomen beslissingen betreffen de oriëntering die wordt gegeven aan het onderzoek van de klacht. Daar kunnen de 499 klachten voor autonome afhandeling doorverwezen, worden bijgeteld. In 35,3 % van de klachten is door het Comité P in 2008 een oriëntatiebeslissing genomen.

473 (10,8 %) beslissingen tonen aan dat de klacht op het niveau van het Vast Comité P voorlopig werd afgesloten omdat het zich onbevoegd verklaarde. In tegenstelling tot de beslissingen van het voorgaande type, kan tot deze beslissing worden gekomen op basis van de studie van de klacht. Slechts 4,7 % van de beslissingen in deze rubriek is genomen na het verrichten van onderzoeksdaden. In 2008 besliste het Vast Comité P 242 keer dat de klacht een betwisting van vaststellingen inhield. Dat is een toename met een vijfde in vergelijking met 2007. De in dit raam aangeklaagde of gemelde feiten betreffen rechtstreeks de invraagstelling van de politionele vaststellingen, veelal kaderend in de verkeerswetgeving, waarvan de klager of aangever zelf het voorwerp uitmaakt.

195 (4,4 %) van de 4 399 beslissingen die het Vast Comité P in 2008 nam, tonen aan dat er sprake is van een individuele fout, een individuele disfunctie of een organisatorische disfunctie. Deze 195 beslissingen tonen aan dat de klacht gegrond wordt bevonden door het Vast Comité P. In vergelijking met 2007 is ook hier een toename met een vijfde vast te stellen.

Grafiek 1: Aandeel van de verschillende categorieën beslissingen door het Vast Comité P genomen bij klachtendossiers behandeld in 2008

In de loop van 2008 werden 2 348 klachten behandeld waarvan het leeuwendeel in 2008 rechtstreeks door de klager zelf bij het Vast Comité P werd aangemeld. 22 % van de in 2008 behandelde klachten dateert van 2007 of eerder. Er liggen voornamelijk twee motieven aan de basis van het feit dat een klacht niet in hetzelfde lopende kalenderjaar wordt behandeld en afgesloten. Enerzijds zijn er de klachten die naar het einde van het kalenderjaar bij het Vast Comité P worden aangemeld. Anderzijds zijn er de klachten die een langere behandelingstermijn kennen omdat de klacht de verrichting van een aantal

onderzoeksdaden vereist. In vele gevallen zijn dit klachten waarbij het Vast Comité P zich uitspreekt over de al dan niet gegrondheid van de gemelde klacht. Bij de 478 in 2008 behandelde klachten die dateren van vóór 2008 zijn er zesmaal meer beslissingen tot voorlopige afsluiting genomen na onderzoek dan op basis van een gewone klachtenanalyse: 341 tegenover 52. Bij de dossiers geopend én gesloten in 2008 ligt deze verhouding gevoelig anders en nadert ze de één-op-éénverhouding: 503 na onderzoek tegenover 575 op basis van klachtenanalyse.

In de navolgende tabel worden de beslissingen, genomen door het Vast Comité P in dossiers die het in de loop van 2008 heeft behandeld, naar categorie opgedeeld. Ter staving van bovenstaande vaststelling wordt een onderscheid gemaakt tussen de klachtendossiers die geopend zijn in 2007 of eerder en de klachtendossiers bij het Vast Comité P geopend in 2008.

Tabel 3: Overzicht van de beslissingen, opgedeeld in categorieën, genomen in de klachtendossiers in 2008 behandeld door het Vast Comité P, met onderscheid naar de openingsperiode van het dossier³

Beslissingscategorie	Klachten geopend vóór 2008		Klachten geopend in 2008		Alle klachten behandeld in 2008	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Beslissing tot voorlopige afsluiting; ongegrond	265	55,4 %	429	31,3 %	694	37,5 %
Beslissing tot voorlopige afsluiting; onvoldoende bezwaren, geen concrete elementen of ongegrond	78	16,3 %	155	11,3 %	233	12,6 %
Beslissing tot voorlopige afsluiting; geen fout of disfunctie	187	39,1 %	274	20,0 %	461	24,9 %
Beslissing tot voorlopige afsluiting; onbevoegd	45	9,4 %	373	27,2 %	418	22,6 %
Beslissing tot voorlopige afsluiting; andere	49	10,3 %	170	12,4 %	219	11,8 %
Beslissing tot voorlopige afsluiting; gegrond	102	21,3 %	61	4,4 %	163	8,8 %
Beslissing tot voorlopige afsluiting; individuele fout	64	13,4 %	38	2,8 %	102	5,5 %
Beslissing tot voorlopige afsluiting; organisatorische disfunctie	32	6,7 %	16	1,2 %	48	2,6 %

Bovenstaande tabel toont duidelijke verschillen tussen de beslissingen genomen in 2008 naargelang van de periode waarin de klachten werden geopend bij het Comité P. Varieert het aandeel klachten met een beslissing tot voorlopige afsluiting wegens 'andere' redenen, ongeacht hun openingsjaar, enkele procentpunten, dan is duidelijk dat deze variatie bij de andere beslissingscategorieën gekoppeld aan de behandelde klachten daterend van 2008 of vroeger groter is. Het aandeel van de klachten waarbij een uitspraak wordt gedaan over de (on)gegrondheid is groter bij de klachten die dateren van vóór 2008 dan bij de klachten die in 2008 zijn geopend en voorlopig werden afgesloten. Verklaring hiervoor is, zoals eerder aangehaald, de langere behandelingstermijn van de klachten die dergelijke beslissing krijgen. Klachten met een beslissing nopens de onbevoegdheid vertegenwoordigen een groter aandeel als ze in 2008 werden geopend en afgesloten en dit omdat het Vast Comité P sneller tot deze bevinding kan komen, veelal op basis van studie van de klacht.

3.2.3. Diversiteit van de beslissingen en aantal beslissingen per klacht

Het aantal beslissingen gekoppeld aan klachten lag voor klachtendossiers bij het Vast Comité P geopend in 2008, exclusief deze klachten die voor autonome afhandeling naar de betrokken korpsen werden doorverwezen, op 2,1 (3 900 beslissingen voor 1 849 klachten). Voor dossiers geopend in voorgaande

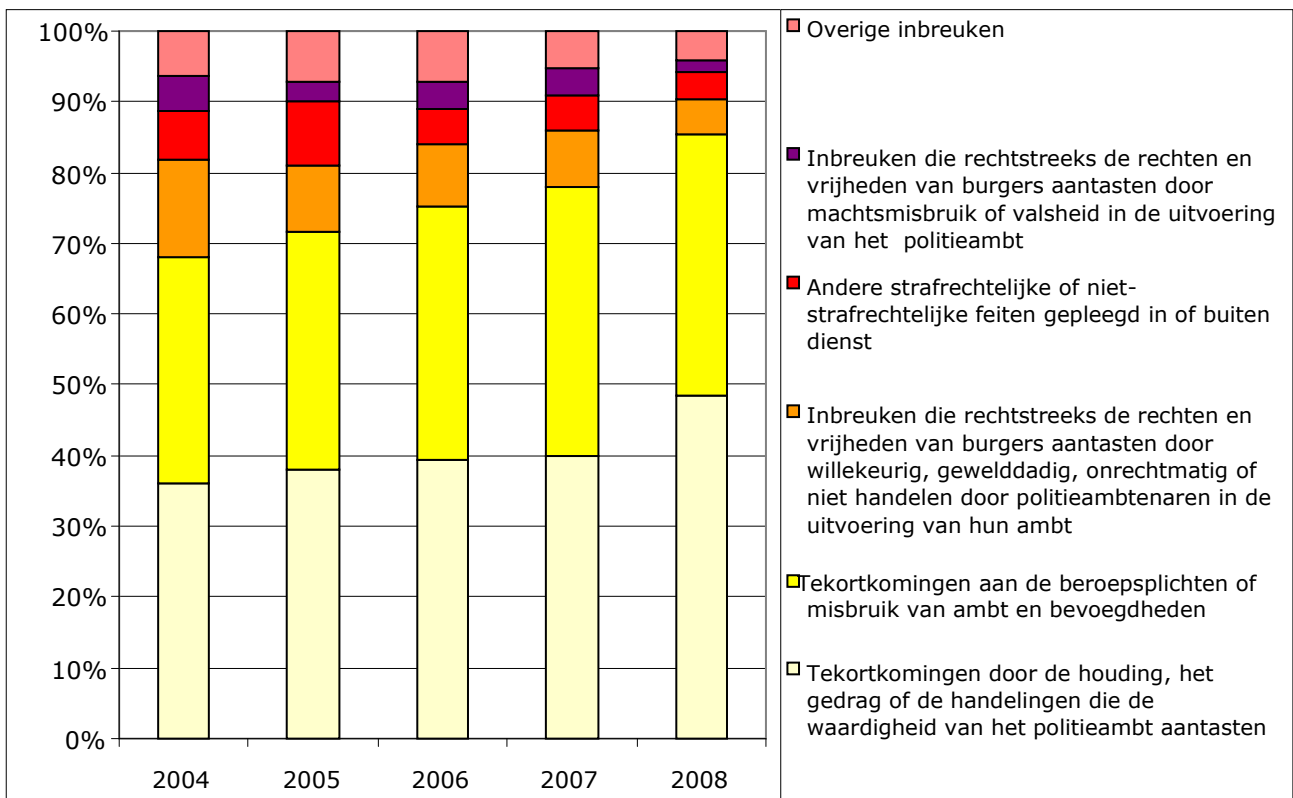
jaren en in 2008 behandeld, lag dit gemiddeld op 2,7 beslissingen per klacht. Dit verschil is toe te schrijven aan de vaak complexere dossiers die, mede door de noodzaak van onderzoeksverrichtingen, een langere behandelingstermijn kennen en meer beslissingen vanwege het Vast Comité P impliceren, gaande van de doorverwijzing voor de behandeling tot de uitspraak over de gegrondheid.

In 2008 werden door het Vast Comité P 87 verschillende soorten beslissingen genomen, inclusief de doorverwijzingen voor autonome afhandeling. Hiermee wordt de toename in de diversiteit van beslissingen genomen door het Vast Comité P die zich in 2007 aftekende, bevestigd. Voorheen schommelde het aantal verschillende beslissingen op jaarbasis rond zeventig. Deze stijging is, zoals in 2007 reeds aangehaald, toe te schrijven aan de verfijning die met de vernieuwde procedure voor de klachtenafhandeling werd in plaats gesteld via de klachtencel.

3.2.4. Beslissingen over de (on)gegrondheid

Hierna volgen enkele grafieken waarbij de beslissingen over de (on)gegrondheid van de bij het Vast Comité P neergelegde klachten en de aangemelde inbreuken en tekortkomingen worden geschetst. **Let wel dat het hier dus de door de klager gepercipieerde inbreuken en tekortkomingen, aantijgingen dus, betreft.** De referentieperiode is telkens het jaar waarin het dossier bij het Vast Comité P werd geopend en klachten die door het Vast Comité P voor autonome afhandeling naar betrokken korpsen zijn doorverwezen, werden niet in de cijfers opgenomen.

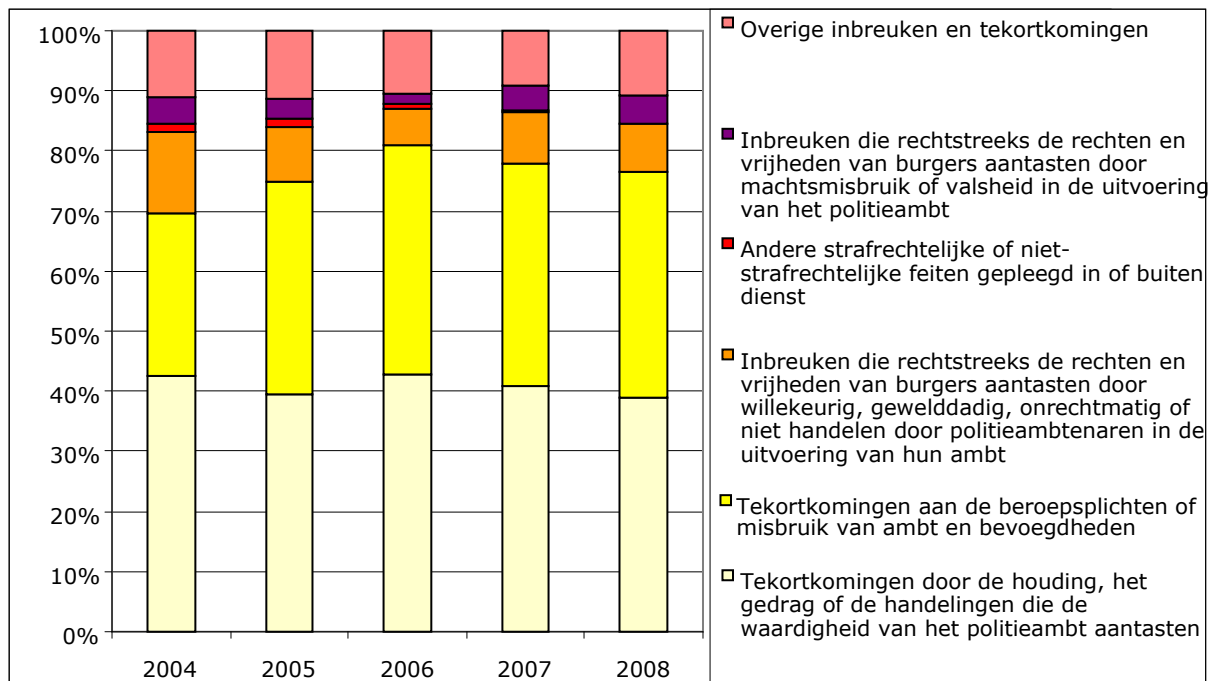
Grafiek 2: Evolutie van het aandeel van de inbreuken en tekortkomingen, opgedeeld naar categorieën, gelinkt aan de klachten ingediend bij het Vast Comité P en waarbij door het Vast Comité P werd beslist dat de klacht zonder grond of niet bewezen was

De gestage stijging van het aandeel ongegrond bevonden klachten met een inbreuk "tekortkomingen door de houding, het gedrag of de handelingen die de waardigheid van het politieambt aantasten" die zich sinds 2004 aftekent, wordt in 2008 extra benadrukt. Deze rubriek kent in 2008 over alle klachten heen een toename met quasi 10 %. Alleen de categorie "tekortkomingen aan de beroepspllichten of misbruik van ambt en bevoegdheden" kent een grotere stijging: 16 %. Deze twee categorieën van schendingen vertegenwoordigen samen 85 % van alle gemelde inbreuken en tekortkomingen en hun aandeel in de klachten van 2008 die zonder grond, zonder voorwerp of niet bewezen worden geacht, is even groot. In

2007 waren beide categorieën goed voor 81 % van alle gemelde schendingen en 77 % van de schendingen bij klachten zonder grond of bewijs.

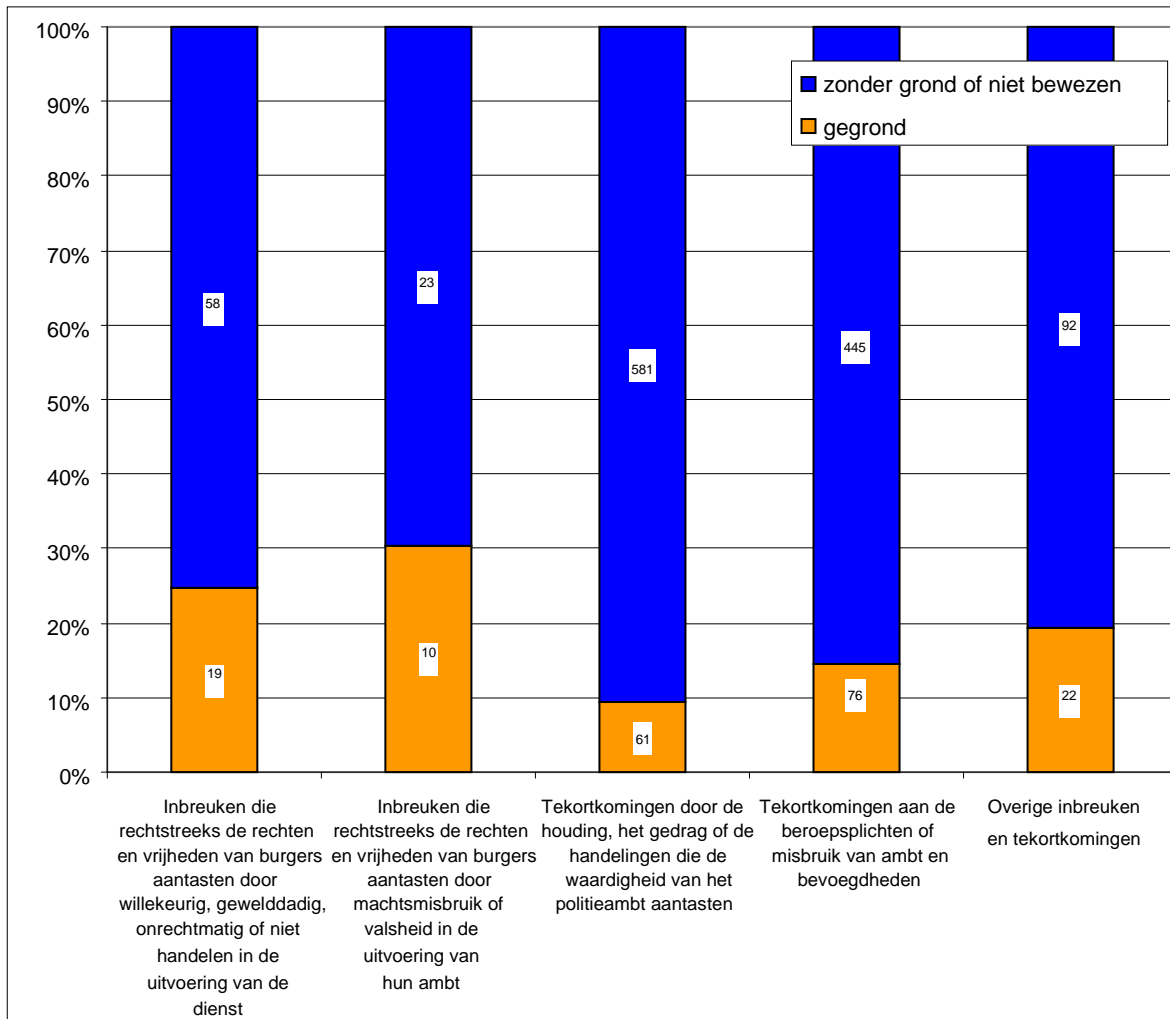
Grafiek 3: Evolutie van het aandeel van de inbreuken en tekortkomingen, opgedeeld naar categorieën, gelinkt aan de klachten ingediend bij het Vast Comité P en waarbij door het Vast Comité P beslist werd dat er sprake was van een individuele of organisatorische fout of disfunctie

Bij de gegrond geachte klachten maken de schendingcategorieën "tekortkomingen door de houding, het gedrag of de handelingen die de waardigheid van het politieambt aantasten" en "tekortkomingen aan de beroepsplichten of misbruik van ambt en bevoegdheden" in 2008 samen 78 % van het totaal aantal geregistreerde schendingen uit.

Hierna wordt aan de hand van een grafiek per schendingcategorie aangegeven welk aandeel het Vast Comité P in 2008 gegrond dan wel zonder grond of bewijs achtte. Enkel die klachten met een beslissing refererend aan de (on)gegrondheid van de klacht werden weerhouden. Daarnaast werden klachten waarbij zowel een beslissing verwijzend naar "gegrond" als een beslissing in de zin van "zonder grond, voorwerp of niet bewezen" voorkwam evenmin in de cijfers opgenomen. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer in een klacht meerdere politieambtenaren worden aangeklaagd, of wanneer het Vast Comité P een individuele politieambtenaar vrijpleit maar tegelijk een organisatorische disfunctie vaststelt.

Grafiek 4: Klachten in 2008 ingediend bij het Vast Comité P opgedeeld naar type inbreuk en waarbij door het Vast Comité P een beslissing 'een/geen individuele fout of disfunctie' werd genomen

Per 100 klachten die het Vast Comité P in de loop van 2008 behandelde en waarbij het zich uitsprak over de (on)gegrondheid, zijn er 15,7 gegronde verklaard tegenover 84,3 zonder grond, zonder voorwerp of niet bewezen. Naargelang van het type schending dat aan desbetreffende klacht kan worden gekoppeld, zijn er enige verschillen toe te schrijven aan de kleinere aantallen. Breiden we de cijfergegevens uit tot alle door het Vast Comité P behandelde klachten in de periode 2004-2008, dan verkrijgen we gemiddeld 15 % gegronde klachten tegenover 85 % ongegronde klachten. Deze verhouding is vast te stellen in alle schendingcategorieën, met uitzondering van de "tekortkomingen inzake de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de coördinatie van de politiediensten" en "inbreuken die rechtstreeks de rechten en vrijheden van burgers aantasten door willekeurig, gewelddadig, onrechtmatig of niet-handelen". Bij de klachten die de doelmatigheid, doeltreffendheid en coördinatie van de politiediensten aanklagen, wordt een kwart gegronde verklaard. Dit, in vergelijking met andere schendingcategorieën, groter percentage, kan wellicht worden verklaard doordat deze tekortkomingen gemakkelijker kunnen worden gecontroleerd en vastgesteld na de indiening van de klacht. Ongeveer 88 % van de klachten uit de periode 2004-2008 die handelen over een willekeurig, gewelddadig, onrechtmatig of niet-handelen van politieambtenaren is ongegrond bevonden.

3.2.5. Misbruik van het recht om klacht neer te leggen

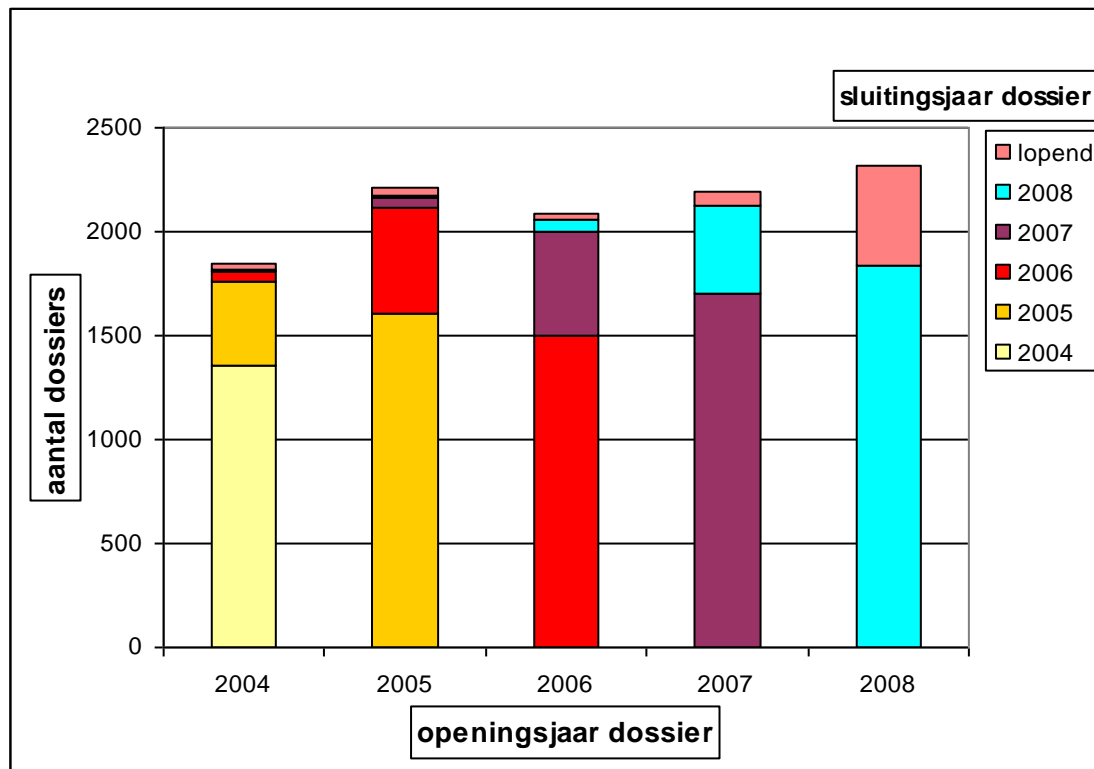
In 2008 werden minstens 23 klachten ingediend waarvan het Vast Comité P oordeelde dat er werd overdreven in het gebruik van het recht om klacht neer te leggen. In deze dossiers kon immers worden vastgesteld dat de klagers overdreven en manifest misbruik maakten van het recht om klacht in te dienen,

niettegenstaande ze duidelijk wisten dat de inhoud van de klacht geen steek hield. De klachten waren meestal bedoeld om de betrokken politieambtenaar te schaden of de aandacht af te wenden van de eigen fouten.

3.3. DOORLOOPTIJD VAN DE KLACHTEN BIJ HET VAST COMITÉ P

In de volgende grafiek wordt een longitudinaal zicht geboden op de afhandeling van de klachten die rechtstreeks door klager bij het Vast Comité P zijn aangemeld.

Grafiek 5: Evolutie van het aantal klachten aangemeld bij het Vast Comité P naar jaar van opening en jaar van beslissingname door het Vast Comité P in deze klachten

In de periode **2004-2006** werd in ongeveer **72 %** van de klachten het lopende kalenderjaar zelf nog een beslissing genomen. In **2007** steeg dit percentage tot **77 %** en in **2008** werd **79 %** van de klachten hetzelfde kalenderjaar nog afgesloten. Ook hier kan worden verwezen naar de **inplaatsstelling van de klachtencel**, waardoor klachtendossiers op een meer efficiënte manier worden voorbereid voorafgaand aan de plenaire zitting van het Vast Comité P. De stijging in 2007 valt samen met haar inwerkingtreding vanaf april 2007. Ook het feit dat in 2007 en 2008 iets meer dan de helft van de klachten bij het Vast Comité P werd gemeld tijdens het eerste semester, terwijl dit in de voorgaande jaren net andersom was, heeft een impact op dit percentage. Deze impact is echter miniem te noemen.

De **doorlooptijd** van een klacht geopend bij het Vast Comité P in **2008** bedraagt voorlopig **67 dagen**. Dit cijfer zal toenemen wanneer de wegens nog te verrichten onderzoeksdaden lopende klachtendossiers op een later tijdstip eveneens zullen worden afgesloten op het niveau van het Vast Comité P. Ter vergelijking: klachten die in 2007 werden geopend én voorlopig afgesloten, kenden een gemiddelde doorlooptijd van 76 dagen.

De doorlooptijd van een klacht hangt samen met zowel het aantal als de soort beslissingen die het Vast Comité P tijdens de klachtenafhandeling neemt. Zo kennen klachten geopend in 2008 en met één enkele beslissing voorhanden een gemiddelde doorlooptijd van 16 dagen. Nemen we daarentegen de klachten met meerdere beslissingen, dan bekomen we voor de in het jaar 2008 geopende dossiers een gemiddelde doorlooptijd van 69 dagen. Klachten die in 2008 ongegrond werden verklaard zonder dat er onderzoeksdaden waren verricht, kenden een gemiddelde doorlooptijd van 14 dagen. Dit terwijl de klachten die pas

ongegrond werden bevonden nadat er onderzoeksverrichtingen waren verricht gemiddeld 77 dagen lopende waren, indien ze in 2008 werden geopend en zelfs 227 dagen indien ook de klachten daterend van vóór 2008 in rekening worden gebracht.

3.4. PLENAIRE VERGADERINGEN

In 2008 heeft het Vast Comité P **48 plenaire vergaderingen** gehouden en **zes gemeenschappelijke vergaderingen met het Vast Comité I**, meer bepaald in het kader van hun opdrachten en bevoegdheden ten overstaan van het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD). In dit verband heeft het Comité tevens verscheidene aanbevelingen gericht aan de overheden en aan de meest diverse hiërarchische verantwoordelijken.

3.5. HEARINGS

In 2008 heeft het Vast Comité P, alleen of met het Vast Comité I, **vier hearings in plenaire zitting** gehouden. Hierbij werden gehoord: de gerechtelijk directeur van Antwerpen, de directeur van de technische en wetenschappelijke politie en de twee opeenvolgende directeurs van het OCAD.

3.6. WERKBEZOeken

Onverminderd de onderzoeken verricht door de Dienst Enquêtes P en de bezoeken die de commissarissen-auditors aan vele zones en diensten hebben gebracht, hebben leden van het Comité P ook een bezoek gebracht aan verschillende lokale politiezones en diensten van de federale politie.

3.7. JAARVERSLAG

Naar jaarlijkse gewoonte heeft het Comité P zijn activiteitenverslag 2007-2008 neergelegd bij de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat, na dit verslag eerst te hebben voorgelegd aan de ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie opdat zij erop zouden kunnen reageren, desgevallend vóór de bespreking met de parlementaire begeleidingscommissie.

3.8. BIJZONDERE OF TUSSENTIJDSE VERSLAGEN

Nog afgezien van de onderzoeken naar de benoeming van twee Calog's, de mutatie van de woordvoester van de federale politie, verscheidene benoemingen binnen de AIG, de rol die de geschorste inspecteur-generaal heeft gespeeld in een evaluatiecommissie en de verwickelingen naar aanleiding van de aanstelling van de adjunct-inspecteur-generaal tot korpschef van de politiezone Brussel-Elsene, heeft het Comité P **elf bijzondere of tussentijdse verslagen** gestuurd aan de Kamer van volksvertegenwoordigers, veertien andere bijzondere onderzoeksverslagen aan de minister van Binnenlandse Zaken en drie aan de minister van Justitie. Daarnaast werden dertien bijzondere verslagen gericht aan deze of gene procureur-generaal, procureur des Konings, en sommige verslagen ook aan een voorzitter van het politiecollege of een burgemeester.

Op 30 juni 2008 werd aan de Kamer het tweede verslag betreffende het OCAD overgemaakt, dat samen met het Vast Comité I werd opgesteld.

3.9. AANBEVELINGEN

Het Comité P heeft talrijke aanbevelingen geformuleerd aan verschillende politionele overheden en verantwoordelijken in een vijftal toezichts- of klachtendossiers en nog vele andere in zijn activiteitenverslag 2007-2008.

Hier kan een onderscheid worden gemaakt tussen de aanbevelingen die door het Vast Comité P worden opgevolgd en de aanbevelingen die niet worden opgevolgd.

De aanbevelingen kunnen van allerlei aard zijn:

- opstellen van nieuwe richtlijnen;
- actualiseren van de bestaande richtlijnen;
- herinneren aan de geldende wet- en regelgeving;
- verfijnen van de gebruikte procedures of werkmethodes;
- invoeren van meer opvolging en controle.

Met betrekking tot de aanbevelingen die door het Vast Comité P worden opgevolgd, stellen de betrokken overheden en politieverantwoordelijken het eens te zijn met de visie van het Comité en brengen ze bijgevolg de aanbevelingen in praktijk binnen hun korps.

Reacties op de aanbevelingen

Het Comité P heeft bovendien, met veel belangstelling, kennisgenomen van de reacties die het ontving van de minister van Justitie, de minister van Binnenlandse Zaken, de commissaris-generaal, verschillende directeurs-generaal van de federale politie en de Vaste Commissie van de lokale politie of andere politie-overheden met betrekking tot zijn conclusies, aanbevelingen of verslagen in het kader van een dertigtal toezichtsonderzoeken.

Hun bemerkings hadden onder andere betrekking op de volgens hen te beperkte waarde van *casestudy's*, ondertussen in plaats gestelde verbeterinitiatieven die nog niet waren vermeld, verkeerde weergave door de media, het feit dat men niet de kans kreeg om voor de publicatie van het jaarverslag op de inhoud te reageren. Soms formuleerde men ook voorstellen betreffende de gehanteerde methodologie. Sommige reacties waren irrationeel en niet altijd begrijpelijk. Van een aantal van deze reacties is een analyse terug te vinden op onze website.

In de mate van het mogelijke, vooral rekening houdend met de factor tijd of met de datum van bespreking met de vaste commissie van de Kamer van volksvertegenwoordigers belast met de begeleiding van het Vast Comité P, heeft het Comité P de voornaamste reacties ook verwerkt in zijn conclusies, eindverslagen of in de publieke versie van die verslagen. De verslagen van het Comité zijn immers steeds de weergave van een bepaald beeld op een gegeven ogenblik. Tussen deze "beeldopname", de analyse van de situatie en de lessen die men eruit trekt, enerzijds, en de publicatie van deze verslagen en hun bespreking met de begeleidingscommissie – zeker wat het jaarverslag betreft –, anderzijds, kan er logischerwijze heel wat tijd verstrijken en kan de situatie intussen veranderd zijn.

Teneinde transparant te zijn, zullen enkele van deze officiële, pertinente reacties samenvattend worden weergegeven op de website van het Comité P. Met deze bemerkings zal ook rekening worden gehouden bij de opvolging van de aanbevelingen, waarover vooreerst met de vaste commissie van de Kamer van volksvertegenwoordigers belast met de begeleiding van het Vast Comité P van gedachten zou moeten worden gewisseld.

3.10. ADVIEZEN TEN BEHOEVE VAN INTERNATIONALE INSTANTIES

De aandachtspunten van het Comité P inzake de bescherming van de fundamentele rechten van de burgers in het kader van de uitoefening van het politieambt vallen ten dele samen met die van de internationale instellingen die onder het gezag van de Raad van Europa en de Verenigde Naties toezicht houden op de eerbiediging van de mensenrechten.

Op vraag van de regering en met de goedkeuring van het Parlement, verleent het Comité P geregeld zijn medewerking aan deze internationale instellingen die toezicht houden op de mensenrechten. De diversiteit van de kennis en informatie waarover het Comité P beschikt en de *knowhow* die het heeft opgebouwd in het opsporen van politionele disfuncties zijn voor deze instellingen van een zeker belang. Deze samenwerking uit zich op verschillende manieren: meewerken aan het opstellen van periodieke rapporten, ontmoeten van vertegenwoordigers tijdens periodieke of ad-hocbezoeken of beantwoorden van punctuele vragen.

Zo heeft het Comité P in 2008 zijn bijdrage geleverd in het kader van de vragen gericht aan de Belgische staat door het Comité tegen rassendiscriminatie van de Verenigde Naties (CERD), de Europese Commissie tegen racisme en onverdraagzaamheid (ECRI), het Comité voor de mensenrechten van de Verenigde Naties (HRC), het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA) en het Comité tegen foltering van de Verenigde Naties (CAT). In februari 2008 en november 2008 vergezelde een lid van het Comité P de Belgische delegatie naar de zetel van het Hoog Commissariaat voor de mensenrechten te Genève om er de periodieke rapporten voor te stellen die respectievelijk bedoeld zijn voor het CERD en het CAT. Een lid van het Comité P had een ontmoeting met de delegatie van de ECRI in september 2008 en met de Mensenrechtencommissaris van de Raad van Europa in december 2008 naar aanleiding van hun periodiek bezoek aan ons land.

De meeste bijdragen van het Comité P, samen met de eventuele reacties die ze hebben losgeweekt, kunnen worden geraadpleegd op de website www.comitep.be.

3.11. PUBLICATIES

Het Comité P oefent onder meer via zijn publicaties invloed uit. Via publicaties maakt het zijn vaststellingen, conclusies en aanbevelingen kenbaar maar beschrijft het ook *good practices*. Deze teksten worden op zijn website geplaatst of in de vorm van een ad-hocverslag aan de overheden gestuurd.

Verskillende leden van het Comité P hebben binnen hun activiteitendomein ook teksten gepubliceerd of er althans aan meegewerkt. Een overzicht is als bijlage gevoegd.

3.12. DIENST ENQUÊTES P

Na een stijging in 2007 van het **aantal onderzoeken naar aanleiding van klachten**, stellen we **in 2008 een daling** vast en dit zowel in absolute cijfers (een daling van 284 naar 185 onderzoeken) als in relatieve cijfers (het **aantal klachten** door het Comité P **voor onderzoek overgemaakt** aan de **Dienst Enquêtes P bedraagt 8 %**, terwijl dit de voorgaande jaren schommelde tussen 11 en 13 %).

Bovendien illustreren deze cijfers in geen geval de werklast die gepaard gaat met de klachtenbehandeling: het aantal opgestelde verslagen, bijvoorbeeld, is stabiel gebleven.

Het **aantal gerechtelijke onderzoeken** is ook **gedaald met 27**. Vooral de arrondissementen Antwerpen (18 dossiers in 2007 tegenover 5 in 2008), Dendermonde (23 in 2007 tegenover 13 in 2008) en Leuven (21 in 2007 tegenover 8 in 2008) hebben voor deze neergaande trend gezorgd. De grootste 'aanvragers' waren de parketten van Aarlen (8,24 %), Brussel (29,39 %), Charleroi (8,24 %), Bergen (7,88 %) en Tongeren (5,37 %). Ook hier zijn deze dalende cijfers geen aanduiding voor de werklast: terwijl het **aantal onderzoeken verminderd is met ongeveer 8 %**, is het **aantal opgestelde processen-verbaal vermeerderd met zowat 34 %**.

De gerechtelijke onderzoeken zijn op dezelfde manier als het vorige jaar toegekend: bijna 52 % van de onderzoeken gaat uit van de procureur des Konings, een kleine 18 % van de onderzoeksrechter en 13 % is het gevolg van aanvankelijke processen-verbaal opgesteld door de Dienst Enquêtes P in het kader van een ander onderzoek of ambtshalve. Bijna 17 % van de onderzoeken vloeit voort uit aanvankelijke processen-verbaal opgesteld ingevolge klachten rechtstreeks aangemeld bij het Comité P of de Dienst Enquêtes P.

In 2008 heeft de Dienst Enquêtes P, voor het eerst, reactief opgetreden naar aanleiding van de onwettige uitoefening van de functie van 'buitenwipper' in nacht- en andere clubs, in samenwerking met de Directie Private Veiligheid van de FOD Binnenlandse Zaken. In hetzelfde jaar werden door de Dienst Enquêtes P 18 strafdossiers geopend die verband houden met de problematiek van het bezit van privéwapens door politieambtenaren.

3.13. CEL BEELDVORMING

De cel beeldvorming/observatorium heeft haar werkmethodes verder ontwikkeld en op het terrein getest. Twee functionaliteiten werden bestudeerd, geanalyseerd en gefinetuned in het kader van het project

beeldvorming/observatorium. Op basis hiervan zal het Comité de benadering en methodologie die het voor zijn toezichtsonderzoeken hanteert, kunnen verfijnen.

De cel beeldvorming heeft in 2008 voor de eerste maal meegewerkt aan de redactie van het jaarverslag dat werd opgesteld volgens het concept van het vernieuwde model voor de beeldvorming van het Comité P.

3.14. KLACHTENCEL

De klachtencel, die in april 2007 haar werkzaamheden had aangevat, heeft haar doelstellingen eind 2008 gehaald, namelijk de professionele en autonome afhandeling van klachten. Voor 2008 waren dit 2 348 behandelde dossiers. Intussen werd de werking tweemaal geëvalueerd en kon de cel zeer positieve resultaten voorleggen.

Vermeldenswaardig is, onder meer, dat, na minder dan twee jaar werking van de klachtencel, de administratieve afhandelingstermijn van de dossiers merkbaar is ingekort dankzij de invoering van een systeem van wekelijks opvolging. Nu krijgt bijna 80 % van de nieuwe dossiers een oriëntatie binnen de vijftien dagen te rekenen vanaf de datum van ontvangst van de eerste brief, tegenover 60 % op het einde van het eerste werkingsjaar. De termijn voor de uitvoering van onderzoeksdaden bedraagt gemiddeld 126 kalenderdagen en 62 % van de klachten waarin zulke daden moeten worden gesteld, wordt binnen de 24 weken afgesloten. Naar aanleiding van de behandeling van klachten en aangiften werd 173 keer besloten tot een fout of disfunctie die een reactie vanwege de overheid rechtvaardigt, op tuchtrechtelijk, organisatorisch of structureel vlak.

Tijdens het jaar 2008 heeft de klachtencel 2 339 nieuwe klachten en aangiften geregistreerd. 53 % van de klachten werd volledig of gedeeltelijk toebedeeld aan de diensten intern toezicht van de politiediensten en 8 % aan de Dienst Enquêtes P.

In 2008 voerde de cel 4 931 meldingen in de databank in, zijnde 159 meldingen betreffende vonnissen en arresten (artikel 14, 1ste lid), 1 462 meldingen betreffende gerechtelijke onderzoeken en opsporingsonderzoeken tegen leden van de politiediensten (artikel 14, 2de lid), 2 518 meldingen betreffende klachten rechtstreeks ingediend bij de politiediensten (artikel 14bis, 1ste lid) en 792 meldingen van uitgesproken orde- of tuchtmaatregelen (artikel 14bis, 2de lid).

Er werd vastgesteld dat de werkingsregels die binnen de klachtencel werden ontwikkeld goed worden opgevolgd door de medewerkers, maar de cel is voor de informatie afkomstig van derden bijzonder afhankelijk van de kwaliteit van de informatie aangeleverd door de 'klanten', en die laat nog te veel te wensen over. **Uitdagingen voor de toekomst** zijn dus alle diensten aansporen om gebruik te maken van de **KLFP-toepassing** en zorgen voor een betere kwaliteit van de gegevens die worden gevat, door praktische informatiesessies te organiseren en een systeem voor kwaliteitsopvolging in te voeren.

3.15. FINANCIËLE RESULTATEN

Teneinde de staatsgelden goed te beheren, heeft het Comité P met zijn leveranciers (her)onderhandeld over bepaalde contracten.

De volgende contracten werden herzien:

- voor de **aankoop van kantoorbenodigdheden en inktpatronen** is het Comité van leverancier veranderd, namelijk de leverancier die de openbare aanbesteding heeft binnengehaald (contract forcms - voormalig federaal aankoopbureau - FOD P & O). Ten opzichte van onze vorige leveranciers zijn de **uitgaven met 30 % gedaald**;
- de kosten voor **telefoongesprekken** (gsm) zijn met **50 % verminderd** ingevolge de heronderhandeling van ons contract met de telecomoperator;
- de aankoop van **dienstvoertuigen** gebeurt voortaan ook via forcms. De **kortingen** die worden toegekend op de voertuigen lopen op **tot 30 %** en de kortingen op de opties bedragen 13 %;

Sleutelprestaties

- binnenkort zullen de **bureaustoelen** worden besteld bij een andere firma. Het **prijsverschil** in vergelijking met onze huidige leverancier bedraagt **40 %**;
- het **papier** wordt besteld via onze leverancier van kopieerapparaten. Dit is **ecologisch** papier (de firma haalt het hout in wouden in Scandinavië en voor elke omgehakte boom wordt er een nieuwe geplant). Bovendien is dit papier **goedkoper** dan het papier dat een aantal andere firma's aanbiedt;
- door een beter beheer van de financiële stromen tussen de 'Business Account' en de rekening-courant van het Comité P is de **financiële opbrengst** (product van de vlottende activa) gestegen tot gemiddeld **50 000,00 EUR/jaar**;
- de interestberekening werd trouwens besproken met onze bank (ING);
- twee jaar geleden had een studie bovendien aangetoond dat ING de meest voordelige bank was in vergelijking met andere grootbanken (FORTIS, KBC, DEXIA, BANK VAN DE POST).

4. RESULTATEN SAMENLEVING

4.1. HET COMITÉ P IN DE KIJKER

De weerklank die het Comité P krijgt in de pers en diverse publicaties geeft voor een deel een beeld van de perceptie die over het werk van het Comité P leeft bij de bevolking, overheden alsook eventueel leden van de diverse politiediensten.

We stellen vast dat er in 2008 een **grote toename is van het aantal publicaties waarin onze instelling werd vermeld**. Er is een **500-tal verschillende** publicaties geweest. We onderscheiden hierbij vier grote groepen: de stukken die te maken hebben met de dossiers rond mandaathouders van de politie die in opspraak zijn gekomen, de bijdragen over de uitgevoerde toezichtsonderzoeken, de bijdragen over individuele dossiers en ten slotte de artikelen waarbij het Comité zelf in opspraak werd gebracht.

Een 300-tal van deze bijdragen kunnen we onderbrengen onder verslaggeving of opiniestukken betreffende de gevoerde onderzoeken naar vooraanstaande mandaathouders. We merken hierbij op dat 6 op 10 van deze artikelen verwijzen naar het dossier van de benoeming van twee medewerkers van de commissaris-generaal en zijn positie daarna. Vervolgens vinden we 43 bijdragen over problemen in verband met het optreden van de inspecteur-generaal van de AIG. Een derde onderwerp betreft de mogelijke anomalieën bij de benoeming van de korpschef van de politiezone Brussel-Elsene, met 41 bijdragen. Ook bij de neerslag over de gevolgen van deze benoemingen voor het kabinet van de minister van Binnenlandse Zaken werd 31 maal verwezen naar het onderzoek van het Comité P. Er werd in mindere mate aandacht gespendeerd aan de zaak rond een medewerkster van de inspecteur-generaal en aan deze van de woordvoester van de federale politie.

Zowel overheid als burgers kunnen klachten over het politieoptreden overmaken aan het Comité P. In 2008 behandelden 68 persbijdragen dergelijke, op basis van deze klachten door het Comité gevoerde, dossiers. Veelal ging het hier om bijdragen over onderzoeken in Antwerpen (Forcom), Charleroi, de deelname van politieambtenaren aan een seksfeest in het Brusselse en de aantijgingen van belangenvermenging met het prostitutiemilieu, eveneens in Brussel.

Het Comité P brengt ook zelf (resultaten van) onderzoeken onder de aandacht, o.m. via de publicatie van rapporten. In 2008 vinden we hiervan 56 verwijzingen terug in de pers. Tien van deze bijdragen zijn bedenkingen bij het onderzoek naar de terreurdreiging eind 2007. Acht publicaties betreffen problemen met de (ook onrechtmatige) consultatie van de politionele databanken. Andere bijdragen behandelen de attitude van politiefunctionarissen, hun respectieve opleiding, het omgaan met wapens en het voorkomen van (valse) klachten tegen het politieoptreden.

In 2008 belichtte een 80-tal publicaties de interne werking van de instelling. Het ontslag van een medewerker van de Dienst Enquêtes P bracht een sneeuwbaaleffect aan publicaties op gang, met 12 bijdragen over deze ex-collega, 8 over een adjunct-directeur-generaal van de Dienst Enquêtes P en 3 met betrekking tot een raadslid. Vijftien publicaties bespraken deze casussen eerder in algemene zin. In één bepaalde krant werd hierover zelfs een publicatiereeks van 17 artikelen opgesteld.

Ten slotte resulteerden het vertrek van de heer Vandoren naar het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (4 maal) en de komst van de heer Van Lijsebeth als voorzitter van het Comité P (11 maal) eveneens in een aantal artikelen en vermeldingen in de pers.

4.2. PARLEMENTAIRE VRAGEN

Geregeld zijn onderzoeken en verslagen van het Comité P de voedingsbodem of de referentie voor vragen die parlementsleden stellen aan de ministers die voor de betrokken diensten verantwoordelijk zijn. Dat parlementairen zijn thema's overnemen, is een duidelijk voorbeeld van de rol die het Comité ten dienste van de wetgevende macht vervult. In 2008 werd het werk van het Comité P **neegenmaal als verwijzing genoemd bij parlementaire interpellaties**. De onderwerpen waarover in de Kamer werd gedebatteerd en die verband hielden met de verslagen van de Comités P en I handelden over het terroristisch alarm in december 2007, de vele klachten die burgers aan het Comité P richtten, de tekorten in het bijhouden en

raadplegen van de Algemene nationale gegevensbank (ANG), het onderzoek naar bepaalde benoemingen bij de federale politie en de AIG en de beveiliging van vuurwapens en munitie in federale politieposten.

4.3. BIJDRAGE AAN INTERNATIONALE EXPERTISENETWERKEN

Op internationaal vlak heeft het Comité P een niet te verwaarlozen rol gespeeld bij de verdere uitbouw van een internationaal expertisenetwerk inzake toezicht, controle op de politiediensten of de diensten met politiebevoegdheid of nog de behandeling van klachten tegen politiediensten en -ambtenaren (EPAC en INIOP).

Verschillende leden van het Comité namen deel aan de activiteiten van EFQM of BBest (Belgische partner van EFQM) en aan het vijfde internationaal kwaliteitsforum gehouden in Parijs, onder meer in het kader van de activiteiten die verband houden met het referentiesysteem CAF, maar ook met het referentiesysteem EFQM. Een lid van de Dienst Enquêtes P woonde het jaarlijks EFQM-forum bij, ook in Parijs. Met de Raad van Europa was er minder vaak contact dan de vorige jaren. Het Comité P werd wel gevraagd om te zetelen in een panel en om mee te werken aan een internationale activiteit georganiseerd door de Mensenrechtencommissaris over de noodzakelijke onafhankelijkheid van het toezicht op de politiediensten. Het Comité P heeft daarnaast deelgenomen aan verscheidene internationale missies.

Het Comité heeft zijn actieve en succesvolle deelname aan de European Partners Against Corruption (EPAC) en het International Network for the Independent Oversight of Policing (INIOP) voortgezet. Met zijn Oostenrijkse tegenhanger verzekerde het Comité P het algemeen secretariaat van EPAC en maakt het deel uit van de *inceptive steering group* van INIOP. In het kader van EPAC heeft het Comité een werkgroep voorgezeten die twee prioritaire projecten heeft uitgekozen en in de steigers gezet: het eerste beoogt de uitwisseling van (openbare en niet-operationele) informatie tussen partnerorganisaties en het tweede de uitwisseling van medewerkers. Het Comité was ook lid van de werkgroep 'Police Oversight Principles' die gezamenlijke standaarden wil bepalen voor de organen die belast zijn met het extern toezicht op de politiediensten en van de werkgroep die het programma van de jaarlijkse conferentie van de EPAC-partners moet uitwerken.

Het Comité heeft actief deelgenomen aan de jaarlijkse vergadering van de National Association for Civilian Oversight of Law Enforcement (NACOLE) in Cincinnati en van de Canadian Association of Civilian Oversight of Law Enforcement (CACOLE) in Saskaschewan.

Een lid van de Dienst Enquêtes P heeft in februari 2008 actief meegewerkt aan de vergadering georganiseerd door de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) en aan de opmaak van de tekst 'Good Practices in Building police-public partnerships' van de OVSE.

4.4. BIJDRAGE AAN NATIONALE EXPERTISENETWERKEN

Verschillende leden van het Comité of van de Dienst Enquêtes P maken deel uit van het redactiecomité van tijdschriften inzake politie, criminologie of recht of leveren daartoe een of andere bijdrage: Panopticon, Vigiles, Het Politiejournaal, La Revue de droit pénal et de criminologie, Nullum Crimen, handboeken en naslagwerken van Politeia, Orde van de Dag, Tijdschrift voor criminaliteitsbeheersing en beleid, etc.

4.5. VERBETERINGEN NA KRITIEK VAN EXTERNE ORGANISATIES

De afgelopen jaren werd het Comité meermaals bekritiseerd door niet-gouvernementele organisaties, vakbonden, zelfs door het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding. Ook een aantal internationale instellingen had niet altijd een zeer positief beeld van het Comité. Deze kritiek en dit voorbehoud waren vaak ongegrond of sloegen niet op precieze feiten. Door de inspanningen die het Comité heeft geleverd, onder meer op het vlak van zijn communicatiebeleid, is de situatie in 2008 verbeterd en is er een betere kennis en begrip bij voormelde instanties over de werking van het Comité P.

4.6. LECTOREN

Een lid van het Comité is lector aan de Universiteit van Luik en aan de Nationale School voor Officieren, een ander lid en de directeur-generaal zijn lector aan de Vrije Universiteit Brussel. Sommigen doceren ook aan een politieschool.

Vijftien leden van de Dienst Enquêtes P geven les in verschillende politiescholen en verzorgen lesopdrachten rond thema's zoals verhoor, wet op het politieambt, huiszoeking, informatiebeheer, opstellen proces-verbaal. Twee anderen zijn als (vrijwillig) wetenschappelijk medewerker verbonden aan een universiteit, de ene aan de Katholieke Universiteit Leuven en de andere aan de Vrije Universiteit Brussel.

Verschillende andere leden van de Dienst Enquêtes P doceren een of andere cursus in de opleidingsinstituten van de politie, in de veiligheidssector, maar ook in hogescholen.

5. LEIDERSCHAP

De heer André Vandoren, voorzitter van het Comité P sinds 26 november 1999, heeft op 15 juli 2008 zijn functie neergelegd om directeur te worden van het OCAD. Op die datum werd zijn ambt vacant verklaard en tot de komst van de nieuwe voorzitter had de heer Guy Cumps, ondervoorzitter, de leiding over de instelling. Het Parlement heeft de heer Bart Van Lijsebeth, procureur des Konings te Antwerpen, op 8 januari 2009 als opvolger aangewezen. Op 9 januari 2009 legde hij de eed af en trad hij in functie als voorzitter van het Comité P.

Overeenkomstig zijn *mission statement* streeft het Comité P een hoog niveau van professionalisme na en, als lerende organisatie, heeft het zich tot doel gesteld kwaliteitsvol werk af te leveren en in zijn werking en de uitoefening van zijn bevoegdheden en wettelijke opdrachten uitmuntendheid na te streven. Vanuit dit oogpunt hecht het Comité ook veel belang aan het op peil houden van de kennis en het professionalisme van zijn medewerkers, binnen al zijn geledingen. Daarom werd niet alleen aan de leden van het Comité P de kans geboden om deel te nemen aan talrijke studiedagen, seminars, colloquia, opleidingen, etc., maar heeft het Comité P in de loop van 2008 ook dergelijke activiteiten georganiseerd voor zijn administratief personeel en voor zijn commissarissen-auditors.

6. STRATEGIE EN BELEID

Het Comité P hield zijn jaarlijkse strategische vergadering te Blankenberge op 10 en 11 april 2008. Daar werd de balans opgemaakt, niet alleen van zijn activiteiten maar ook van de voltooide en lopende projecten om op basis daarvan zijn actieprogramma voor de periode 2008-2009 bij te stellen, zie *supra*. Net als in het verleden, is het Comité de implementatie van zijn actieplannen en zijn prioritaire projecten (beeldvorming, klachtencel, jaarverslag nieuwe formule, statuut van de leden van de Dienst Enquêtes P, huishoudelijk reglement, *total quality management*-benadering (TQM), etc.) blijven opvolgen.

7. MEDEWERKERS

In 2008 hebben drie personen de administratie van het Comité versterkt en één persoon de Dienst Enquêtes P. Vijf commissarissen-auditors verlieten het Comité in 2008, van wie er één gedetacheerd is naar het kabinet van de vice-eerste minister en minister van Justitie, een andere gemuteerd is naar de diensten van de commissaris-generaal van de federale politie en een derde verbindingsofficier van de geïntegreerde politie is geworden in Roemenië. Op 31 december 2008 telde het Comité 35 administratieve personeelsleden en 51 leden van de Dienst Enquêtes P.

7.1. OPLEIDINGEN

Het Comité P blijft vasthouden aan de TQM-aanpak. De leden van het Comité volgden verscheidene gespecialiseerde opleidingen op Europees niveau op het vlak van EFQM. Twee anderen genoten de volgende opleidingen: 'Zuinigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid in de Vlaamse overheid' (Instituut voor de overheid), 'Veranderingsmanagement' (Instituut voor de Overheid).

In totaal hebben de **leden van de Dienst Enquêtes P in 2008 56 opleidingen gevolgd**. Verscheidene leden van het Comité P of van de Dienst Enquêtes P woonden studiedagen bij, over allerhande thema's, als spreker, deelnemer of toehoorder: Centre d'Études sur la Police (CEP), Centrum voor Politiestudies (CPS), European Foundation for Quality Management (EFQM), European Corporate Security Association (ECSA), European Partners Against Corruption (EPAC), Forum Européen de Sécurité Urbaine (FESU), Europese Rechtsakademie (ERA), Koninklijke Federatie van officieren en hogere ambtenaren van de Belgische politie, Rechtsfaculteit U.v. Tilburg, V.R.G.-alumni Leuven, Werkgroep hulpverlening intrafamiliaal geweld arrondissement Turnhout, L.I.N.C., etc.

Tijdens deze bijeenkomsten kwamen onder meer de volgende **thema's** aan bod:

The future of European criminal justice under the Lisbon treaty (ERA), Wetenschappelijk onderzoek inzake nieuwe aanpak van criminaliteit (Vrije Universiteit Brussel), Confrontatie en line-up (Comité P), Ethiek in de overheid. Oefeningen in weerbaarheid (Nexus), Videoverhoor voor volwassenen (DSER), À la recherche de la vérité (École nationale du Québec), La réforme de la tutelle ordinaire sur les pouvoirs locaux (UVCW), Manifestaties en evenementen (Politeia), Overlast en de maatschappelijke aanpak ervan (UGent), De hervormingen bij politie en justitie (CPS-Kluwer), Recht in beweging (KU Leuven), Véhicules prioritaires (IBSR), Droit pénal au sens large (UBLDP), User day ASTRID, Organisation méthodique des processus (CGL-APEV Jurbise), Tucht in een politieomgeving (FOD Binnenlandse Zaken), Staatsrecht (Instituut constitutioneel recht KU Leuven), Het nieuwe federale discriminatierecht (Universiteit Antwerpen), Aansprakelijkheid van de lokale besturen (Die Keure), Publiek-private recherche (CPS), Welzijn bij de politie (CPS), Zuinigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid in de Vlaamse overheid (Instituut voor de Overheid), Veranderingsmanagement (Instituut voor de Overheid), Integriteit en integriteitsbeleid bij de politie (KU Leuven), Anti-corruption summer school – Vienna, Réforme des polices... 10 ans déjà. Bilan et perspectives (UVCW), etc.

Begin juni 2008 namen een commissaris-auditor en een lid van de klachtencel deel aan een seminarie in Dublin gewijd aan de onderzoeken naar klachten en (gerechtelijke en niet-gerechtelijke) onderzoeken gevoerd in het kader van de 'externe monitoring' van de werking van de politiediensten door de Britse en Ierse controle-instanties. Op 18 november 2008 woonden verscheidene leden van het Comité P en de Dienst Enquêtes P in het Parlement de studiedag bij over de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

Twee leden van het Comité P en vier commissarissen-auditors volgden op Europees niveau een opleiding *assessed assessor* EFQM, in het Engels. In 2008 nam een medewerker van het Comité ook als EFQM-evaluator deel aan een *European Excellence Award assessment*.

Voor de Dienst Enquêtes P werden de voornaamste opleidingen en informatiesessies verstrekt door CEP, CPS, EFQM, ERA, ECSA, KUL, VUB, FUSL, Vlaamse Vereniging voor Criminologie, etc.

De administratieve medewerkers hebben ook de mogelijkheid gekregen om opleidingen te volgen of studiedagen en colloquia bij te wonen, over diverse onderwerpen zoals:

Strafprocesrecht (Themis), Gestion des plaintes, La gestion des plaintes et la médiation dans les services publics : quelle utilité dans une démarche de qualité (?), Kennismaking met de federale openbaarheidswetgeving, Accueil et contact avec le public, Contact téléphonique avec le public, La fraude sociale, une nouvelle priorité de politique criminelle, l'Europe face au défi de la conservation des documents numériques à long terme, etc.

Talenkennis en taalbeheersing spelen ook een belangrijke rol in de keuze van de opleidingen: Néerlandais sur le lieu de travail, Français sur le lieu de travail, Anglais sur le lieu de travail, Midi bavards anglais, Écrire sans fautes, Ateliers d'écriture, Créativité écrite, etc. Net als informatica trouwens: Zoeken op het internet, Powerpoint, Tekstverwerking, etc.

Tot slot werd bijkomende kennis vergaard die de werking van de instelling ten goede komt, met name op het vlak van openbare aanbestedingen, parametraging van boekhoudkundige tabellen met het oog op hun verwerking in het boekhoudprogramma BOB, een opleiding over het pensioensysteem van de openbare sector (PDOS), een vorming over openbare aanbestedingen (OFO), enz. Voor de administratie worden de opleidingen voornamelijk gegeven door OFO (talen, informatica, ...), PDOS (vorming over pensioenen), EFQM, ULB, Bruxelles Formation of de federale politie, etc.

7.2. SOCIOCULTURELE ACTIVITEITEN

Het Comité P ondersteunt actief zijn sport- en cultuurkring en het sociaal fonds van de instelling. Op 6 juni 2008 organiseerde het Comité in Heist een teambuildingdag voor alle personeelsleden. Zijn sociale raad en zijn sport- en cultuurkring kwamen respectievelijk een en zes keer bijeen. De sport- en cultuurkring organiseerde verschillende activiteiten die op heel wat bijval van de personeelsleden konden rekenen.

7.3. AANGEPAST STATUUT

Een eerste ontwerp van aangepast statuut werd in 2008 ter beschouwing voorgelegd aan de leden van de Dienst Enquêtes P die hun opmerkingen, vragen en suggesties aan het Comité konden laten worden.

8. PARTNERSCHAPPEN EN MIDDELEN

8.1. PARTNERSCHAPPEN

Het Comité P is lid van de European Foundation for Quality Management (EFQM), het Vlaams Centrum voor Kwaliteitszorg (VCK), het Belgian Business Excellence Success Transfer (BBEST), het Centrum voor Politiestudies (CPS) en het Centre d'Études sur la Police (CEP), de European Corporate Security Association (ECSA), de European Partners Against Corruption (EPAC), het International Network for the Independent Oversight of Policing (INIOP) en het European Institute of Public Administration (EIPA).

In partnerschap met het CEP en het CPS heeft het Comité P twee studiedagen georganiseerd over de line-up. Het Comité was ook actief betrokken bij het nationaal initiatief van het CEP en het CPS, gesteund door de Koning Boudewijnstichting en het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, over het thema *Politie en diversiteit*, dat werd afgesloten met een studiedag in Brussel op 5 december 2008.

Verscheidene leden van het Comité P of de Dienst Enquêtes P woonden de meest diverse studiedagen bij, als spreker of als voorzitter van de zitting of de werkgroep: CEP, CPS, EFQM, ECSA.

In samenwerking met de AIG organiseerde het Comité, begin januari, respectievelijk in Asse en Jurbise, voor de korpschefs en de verantwoordelijken voor de functionaliteit intern toezicht een informatiedag over de geïnformaliseerde verwerking van klachten.

In 2008 besteedde het Comité verder aandacht aan de uitbouw en de versteviging van verschillende vruchtbare en constructieve partnerschappen, o.a. met het CEP en het CPS, het FESU, het Belgisch Forum voor Preventie en Veiligheid in de Steden (BFPVS), Politeia, Delta i, de universiteiten van Gent en Luik, het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, het Controleorgaan van het politie-informatiebeheer, etc. Tot slot heeft het Comité in 2008 verschillende vertegenwoordigers van politievakbonden ontmoet en met hen een vruchtbare en constructieve gedachtewisseling gehouden.

8.2. MIDDELEN

8.2.1. Dotatie, uitgaven en middelen

Op het vlak van de kapitaaluitgaven werden in 2008 op informaticavlak vooral de aankopen van portables, scanners en printers ingeschreven. Het Vast Comité P besliste, tijdens zijn plenaire vergadering van 20 oktober 2008, vier wagens aan te kopen ter vervanging van de wagens waarvan het leasecontract afliep.

8.2.2. Proces van controle en goedkeuring van de rekeningen

Elk jaar zendt het Comité, in de loop van de maand juni en in het kader van de opmaak van de federale uitgavenbegroting, overeenkomstig de instructies die de eerste minister en de minister van Begroting ter zake hebben gegeven aan de leden van de regering en het Parlement, zijn begrotingsvoorstellen over aan de FOD Budget en Beheerscontrole.

De door het Vast Comité P gevraagde dotatie wordt dan ingeschreven in Afdeling 33: Dotaties aan de instellingen die uit de federale wetgevende vergaderingen voortkomen – Programma 5 – Vast Comité van toezicht op de politiediensten.

In het laatste trimester van het jaar wordt het bedrag van deze dotatie geanalyseerd en worden de begrotingskredieten die aan het Vast Comité P worden toegekend, goedgekeurd door de Kamer van volksvertegenwoordigers.

De begroting van het Vast Comité P en alle boekhoudkundige en financiële verrichtingen die daaruit voortvloeien, maken het voorwerp uit van zowel interne als externe controle.

Met betrekking tot de interne controle, kijken de commissarissen van de rekeningen (twee leden van het Comité aangesteld door het Vast Comité P), overeenkomstig artikel 42 van het Huishoudelijk reglement van het Comité, na of de boekhouding op regelmatige wijze wordt bijgehouden. Zij analyseren onder andere of de kredieten goed worden besteed en of ze niet worden overschreden en waken over de strikte

Partnerschappen en middelen

naleving van de begrotingsposten die zijn goedgekeurd door de Kamer van volksvertegenwoordigers. Zij stellen een verslag op dat zij voorleggen aan de externe controle van het Rekenhof en, in plenaire zitting, aan het Vast Comité P ter goedkeuring van de budgetrekening.

Alvorens de begrotingscijfers 2008 meer in detail te bespreken, is het belangrijk in herinnering te brengen dat de jaarlijkse begroting van het Vast Comité P is samengesteld uit de dotatie voor dat jaar en de boni uit het begrotingsjaar n-2.

Tabel 4: Vergelijking tussen het begrotingsjaar 2007 en het begrotingsjaar 2008

Begroting	Bedrag	Budgetrekening	Boni
2007	10 410 674,74 EUR	1 401 737,82 EUR	1 575 416,42 EUR
2008	13 626 567,55 EUR	2 829 411,66 EUR	3 065 828,57 EUR

De verhoging van de begroting 2008 houdt rekening met de globale stijging (inflatiepercentage + groeinorm) door de regering vastgelegd op 1,8 % van het bedrag van de dotatie 2007, met de uitbreiding van het taken- en bevoegdhedenpakket van het Comité P, met de aanzienlijke stijging van de werklust (cf. de veiligheidsmachtigingen, de klachten betreffende het optreden van veiligheidsagenten van de openbare vervoersmaatschappijen en het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse, bijzondere diensten zoals de Administratie der Douane en Accijnzen) en met de toepassing van de artikelen 36 en 40 van de wet van 15 mei 2007 op de Algemene Inspectie en houdende diverse bepalingen betreffende de rechtspositie van sommige leden van de politiediensten⁴.

Tabel 5: Verdeling van de uitgaven 2008

Lopende uitgaven	Kapitaaluitgaven	Gedane lopende uitgaven	Gedane kapitaaluitgaven
13 206 567,55 EUR	420 000,00 EUR	10 506 066,74 EUR	291 089,15 EUR

Tabel 6: Voornaamste posten lopende uitgaven

Post	Begrotingskrediet	Uitgave	Saldo
I.A. Leden van het Comité en griffier	865 000,00 EUR	830 374,76 EUR	34 625,24 EUR
I.B. Administratief personeel	2 160 000,00 EUR	1 971 889,32 EUR	188 110,68 EUR
I.C. Personeel Dienst Enquêtes P	7 841 567,55 EUR	5 679 825,44 EUR	2 161 742,11 EUR
I.E. Gebouwen	1 480 000,00 EUR	1 330 973,64 EUR	149 026,36 EUR ⁵

Tabel 7: Kapitaaluitgaven

Post	Begrotingskrediet	Uitgave	Saldo
II.E. Gebouwen	20 000,00 EUR	0,00 EUR	20 000,00 EUR
II.G. Uitrusting en onderhoud	70 000,00 EUR	8 410,48 EUR	61 589,52 EUR
II.J. Informatica en bureautica	80 000,00 EUR	58 637,66 EUR	21 362,34 EUR
II.M. Voertuigen	250 000,00 EUR	224 041,01 EUR	25 958,99 EUR

Controle en goedkeuring van de rekeningen

De heer Karl Maes, auditeur, en de heer Jan J. Haex, eerste auditeur-revisor bij het Rekenhof, hebben de rekeningen 2007 van het Vast Comité P in de week van 14 tot 18 juli 2008 aan een externe controle onderworpen. Zij formuleerden slechts geringe opmerkingen en bedenkingen en de rekeningen werden zonder bijzondere opmerking goedgekeurd door het Parlement.

De rekeningen 2008 werden door het Vast Comité P goedgekeurd tijdens zijn plenaire vergadering van 14 mei 2009. Tijdens de week van 1 tot 5 juni 2009 werden ze bovendien gecontroleerd door het Rekenhof met slechts een paar kleine opmerkingen tot gevolg. Zoals elk jaar heeft het Rekenhof een audit uitgevoerd van de rekeningen van het Comité P. De heer Maes heeft ons zijn verslag overgemaakt op 18 juni 2009. Dit verslag bevat geen enkele opmerking.

Normaliter heeft het Rekenhof zijn verslag in de loop van het laatste trimester 2009 ter goedkeuring voorgelegd aan de Kamer van volksvertegenwoordigers.

9. PROCESSEN

9.1. KLACHTENAFHANDELING

Er werd verder gewerkt aan de uitbouw van de klachtencel en meer bepaald aan de concretisering van haar autonome werking binnen de instelling, de verfijning en de beschrijving van de ingevoerde processen (klachten, informatie van derden), de aanscherping en vooral de verbetering van het **informatie-uitwisselingsysteem KLFP**.

Het Vast Comité P en de Algemene inspectie van de federale politie en van de lokale politie hebben een gedeelde databank ontwikkeld, KLFP (KlachtenficheFichePlainte), die sinds februari 2008 toegankelijk is voor alle politiediensten en die gevoed dient te worden met alle gegevens over klachten en aangiften tegen de politie. Het gebruik van de KLFP-databank laat de politiediensten toe om op een geautomatiseerde en uniforme wijze te voldoen aan hun wettelijke informatieplicht ten overstaan van beide controleorganen. Alle politiediensten kunnen via de portaalsite van de federale en de lokale politie door middel van een code en paswoord toegang krijgen tot de gedeelde databank, waarin in meerdere velden alle gegevens aangaande de ontvangen klachten en aangiften tegen de politie, de opgestelde processen-verbaal lastens politieambtenaren en de uitgesproken orde- en tuchtmaatregelen kunnen worden geregistreerd. De gegevens ingevoerd door de politiediensten worden bewaard op de servers van de Algemene inspectie en het Vast Comité P, die allebei toegang hebben tot alle gegevens in de databank. De politiediensten daarentegen hebben slechts toegang tot de gegevens die ze zelf in het systeem hebben ingevoerd. De verschillende mogelijkheden en applicaties van het KLFP-systeem werden toegelicht tijdens vier informatiedagen die het Vast Comité P en de Algemene inspectie eind 2007 en begin 2008 organiseerden. De optie werd genomen om de politiediensten verder te helpen en te begeleiden in dit domein.

Dit jaar werd een aanvang genomen met de integratie van het interactieve coderingsysteem van dossiers KLFP door de klachtencel. Er werd ook bijzondere aandacht besteed aan de vorming van de medewerkers van de cel inzake dossierbehandeling. Toch zijn er nog enkele problemen.

Tot slot werden in de loop van 2008 twee juristen in de klachtencel opgenomen. Zij werken mee aan de behandeling van klachten en aangiften, delen hun kennis en maken juridische analyses, over het algemeen op basis van elementen die naar voren zijn gekomen in de klachten.

9.2. CEL BEELDVORMING

Het Comité heeft zijn nieuwe aanpak inzake observatorium van de politie (in de zin van het artikel 3 van de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten en op het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse) verder uitgewerkt. Hiertoe werd de methodologie verfijnd en werden, in samenwerking met verschillende externe experts, de contouren van zijn refertesysteem ter zake duidelijker aangegeven. Hieraan werden niet minder dan negen bijzonder intense werkvergaderingen gewijd, met de hulp van een extern consultant van Delta i.

In dit verband werden ook twee pilootonderzoeken gelanceerd in twee arrondissementen waarover later *ad hoc* verslag zal worden uitgebracht.

PUBLICATIES

Een nieuwe versie van « *La loi sur la fonction de police. Le manuel de la fonction de police* »⁶ (Politeia), *Orde van de dag*, *Cahiers politiestudies*, *Handboek openbare orde* (Politeia), *Nullum crimen, Strafrechtelijke kwalificaties met jurisprudentie* (die Keure), *Wetboek strafrecht geannoteerd met bijzondere wetgeving* (die Keure), *Wetboek verkeersrecht* (die Keure), *Tijdschrift voor wetgeving*.

In 2008 heeft het Comité P meegewerkt aan verschillende publicaties in onder meer Het Politiejournaal en Vigiles. Er zijn nieuwe nummers verschenen in de reeks Cahiers Vast Comité P: van 14 tot en met 22 (BRÜLS, A., GOOSSENS, Fr., PEETERS, W., *Vue d'ensemble des services spéciaux d'inspection et de leurs compétences respectives : Région wallonne, Communauté française, Région bruxelloise, Commission communautaire commune de Bruxelles-Capitale, Communauté germanophone*; PEETERS, W., GOOSSENS, Fr. (ed.), *Gezichten herkennen op het eerste gezicht eenvoudig: van confrontatie tot line-up onder de Oslo 'voorwaarden'*; PEETERS, W., GOOSSENS, Fr. (ed.), *Reconnaître un suspect : autant y regarder à deux fois : de la confrontation au line-up*; CUVELIER, Chr., HEUSKIN, J.-M., BOURDOUX, Gil. L., *Suicide bij de politiediensten*; COMITÉ P, *Rapport annuel : synthèse 2006-2007 = jaarverslag: synthese 2006-2007*; CUVELIER, Chr., HEUSKIN, J.-M., BOURDOUX, Gil. L., *Suicide au sein des services de police*; SCHUERMANS, Fr., VAN LIER, J., GOOSSENS, Fr., VAN RYMENANT, P., *Op weg naar een betere politiepraktijk: een commentaar bij enkele recente onderzoeken van het Vast Comité P*; SCHUERMANS, Fr., VAN LIER, J., GOOSSENS, Fr., VAN RYMENANT, P., *Vers une meilleure pratique policière : commentaires sur quelques enquêtes récentes du Comité permanent P*; VAN DEN BROECK, T., BOURDOUX, Gil. L., *Rekrutering en selectie bij de Belgische politie*.

Via Larcier heeft het Comité P ook een codex samengesteld van de wetten die betrekking hebben op het Comité P.

I. BOEKEN

BRÜLS, A., GOOSSENS, Fr. en PEETERS, W., « *Vue d'ensemble des services spéciaux d'inspection et de leurs compétences respectives. Le niveau fédéral* » in *Cahiers Vast Comité P*, nr. 12, Brussel, Politeia, 2007.

BRÜLS, A., GOOSSENS, Fr. en PEETERS, W., « *Vue d'ensemble des services spéciaux d'inspection et de leurs compétences respectives. Région wallonne. Communauté française. Commission communautaire française. Commission communautaire commune. Région de Bruxelles-Capitale. Communauté germanophone* » in *Cahiers Vast Comité P*, nr. 14, Brussel, Politeia, 2008.

COMITÉ P, « *Rapport annuel – jaarverslag – annual report – Jahresbericht 2006-2007 (synthese)* » in *Cahiers Vast Comité P*, nr. 18, Brussel, Politeia, 2008.

CUVELIER, Chr., HEUSKIN, J.-M. en BOURDOUX, Gil. L., « *Suicide bij de politiediensten* » in *Cahiers Vast Comité P*, nr. 17, Brussel, Politeia, 2008.

CUVELIER, Chr., HEUSKIN, J.-M. et BOURDOUX, Gil. L., « *Suicide au sein des services de police* » in *Cahiers Vast Comité P*, nr. 19, Brussel, Politeia, 2008.

GOOSSENS, Fr. (ed.), *Zakboekje politiefunctie 2008-2009*, Mechelen, Kluwer, 2008.

PEETERS, W. en GOOSSENS, Fr. (ed.), « *Gezichten herkennen, op het eerste gezicht eenvoudig. Van confrontatie tot line-up onder de Oslo-“voorwaarden”* » in *Cahiers Vast Comité P*, nr. 15, Brussel, Politeia, 2008.

PEETERS, W. en GOOSSENS, Fr. (ed.), « *Reconnaître un suspect : autant y regarder à deux fois. De la confrontation au line-up* » in *Cahiers Vast Comité P*, nr. 16, Brussel, Politeia, 2008.

SCHUERMANS, Fr. en BERKMOES, H., *Codex – Comité P*, Brussel, Larcier, 2008, (Les codes thématiques Larcier).

SCHUERMANS, Fr. en BERKMOES, H., *Comité P – Codex*, Brussel, Larcier, 2008, (Larcier Thema Wetboeken).

SCHUERMANS, Fr., VAN LIER, J., GOOSSENS, Fr. en VAN RYMENANT, P., « Op weg naar een betere politiepraktijk. Een commentaar bij enkele recente onderzoeken van het Vast Comité P » in *Cahiers Vast Comité P*, nr. 20, Brussel, Politeia, 2008.

SCHUERMANS, Fr., VAN LIER, J., GOOSSENS, Fr. en VAN RYMENANT, P., « Vers une meilleure pratique policière. Commentaire sur quelques enquêtes récents du Comité permanent P » in *Cahiers Vast Comité P*, nr. 21, Brussel, Politeia, 2008.

VAN DAELE, D., VANGEEBERGEN, B., GOOSSENS, Fr. en HUTSEBAUT, Fr., *Het Belgische politiewezen. Wetgeving, beleid en literatuur*, Mechelen, Kluwer, 2008.

VAN DEN BROECK, T. en BOURDOUX, Gil. L., « Rekrutering en selectie bij de Belgische politie » in *Cahiers Vast Comité P*, nr. 22, Brussel, Politeia, 2008.

VAN DEN BROECK, T. en BOURDOUX, Gil. L., « Recrutement et sélection à la police belge » in *Cahiers Vast Comité P*, nr. 23, Brussel, Politeia, 2009.

II. ARTIKELEN

BERKMOES, H. en SCHUERMANS, Fr., « La pose de menottes : une pratique entravée. Analyse du nouvel article 37bis de la loi sur la fonction de police » in *Vigiles*, nr. 4, Brussel, Politeia, 2008, p. 181-194.

BOURDOUX, Gil. L. en GOOSSENS, Fr., « Het recht van de burger om zijn godsdienst te belijden » in *Het Politiejournaal*, nr. 8, Brussel, Politeia, 2008, p. 26-29.

BOURDOUX, Gil. L. en GOOSSENS, Fr., « Le droit du citoyen de manifester sa religion » in *Le journal de la police*, nr. 8, Brussel, Politeia, 2008, p. 26-29.

BOURDOUX, Gil. L. en COISNE S., « Le consentement abusé ? Quelques considérations sur le non-consentement à une visite domiciliaire » in *Le Journal de la police*, nr. 3, Brussel, Politeia, 2008, p. 27-30.

BOURDOUX, Gil. L. en COISNE, S., « De toestemming van een moeder omzeild? Beschouwingen over niet toestemmen bij een huiszoeking » in *Het Politiejournaal*, nr. 3, Brussel, Politeia, 2008, p. 27-30.

BOURDOUX, Gil. L. en VANDOREN, A., « Het coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse » in *Het Politiejournaal*, nr. 8, Brussel, Politeia, 2008, p. 7-11.

BOURDOUX, Gil. L. en VANDOREN, A., « L'organe de coordination pour l'analyse de la menace » in *Le Journal de la police*, nr. 8, Brussel, Politeia, 2008, p. 7-11.

DEGRENDELE, D., PEETERS, W. en SCHUERMANS, Fr., « Aansprakelijkheid voor diefstal bij administratieve opsluiting: vergoeding van schade en binnen welke termijn? » in *Het Politiejournaal*, nr. 9, Brussel, Politeia, 2008, p. 23-25.

DEGRENDELE, D., PEETERS, W. en SCHUERMANS, Fr., « De la responsabilité pour vol en cas de détention administrative » in *Le Journal de la police*, nr. 9, Brussel, Politeia, 2008, p. 23-25.

DE COCK, Ph. en BOURDOUX, Gil. L., « Prostitutiebestrijding via bestuurlijke aanhouding » in *Het Politiejournaal*, nr. 1, Brussel, Politeia, 2009, p. 20-21.

GOOSSENS, Fr. en BOURDOUX, Gil. L., « Het recht op leven (art. 2 E.V.R.M.): een zaak van de politie "te velde" maar ook van haar oversten » in *Vigiles*, nr. 5, 2008, p. 233-245.

GOOSSENS, Fr., « De wet van 24 juli 2008 houdende diverse bepalingen (I): het luik "Justitie" » in *T.V.W.*, nr. 4, 2008, p. 253-254.

GOOSSENS, Fr., « Inwerkingtreding van de internationale conventie tegen het dopinggebruik in de sport » in *T.V.W.*, nr. 4, 2008, p. 251-252.

GOOSSENS, Fr., « Wijziging inwerkingtreding bijzondere wetten » in *T.V.W.*, nr. 1, 2008, p. 40.

GOOSSENS, Fr., « Wijzigingen aan de opsporingsbevoegdheid inzake (tele)communicatie en aan de probatiewet » in *T.V.W.*, nr. 3, 2008, p. 177.

GOOSSENS, Fr., « Wijzigingen aan de wet op de verzachtende omstandigheden, inzake de strafuitvoering en inzake het deskundigenonderzoek » in *T.V.W.*, nr. 3, 2008, p. 177-178.

PEETERS, W., SCHUERMANS, Fr. en DEGRENDELE, D., « Décès et héritages, dans quelle mesure la police peut-elle être chargée de rechercher les héritiers ? » in *Le Journal de la police*, nr. 8, Brussel, Politeia, 2008, p. 28-31.

PEETERS, W., SCHUERMANS, Fr. en DEGRENDELE, D., « Het opsporen van erfgenamen na een overlijden: een verplichte taak voor de politie? » in *Het Politiejournaal*, nr. 8, Brussel, Politeia, 2008, p. 28-31.

SCHUERMANS, Fr., « Contrôle systématique dans les banques de données (policieres) des visiteurs qui se présentent au commissariat » in *Vigiles*, nr. 3, Brussel, Politeia, 2008, p. 127-135.

SCHUERMANS, Fr., « Les méthodes particulières de recherche vont-elles enfin pouvoir voler dans un ciel sans nuage ? » in *Vigiles*, nr. 1, Brussel, Politeia, 2008, p. 9-23.

III. BIJDRAGEN IN VERZAMELWERKEN

GOOSSENS, Fr. e.a., « Adreswijzer » in GOOSSENS, Fr. (ed.), *Zakboekje politiefunctie 2008-2009*, Mechelen, Kluwer, 2008, p. 365-369.

GOOSSENS, Fr. e.a., « Selectieve bibliografie » in GOOSSENS, Fr. (ed.), *idem*, p. 269-364.

GOOSSENS, Fr. en VAN IMPE, K., « Misdrijven en wanbedrijven tegen personen » in DERUYCK, F., SPRIET, B., TRAEEST, P. en VERSTRAETEN, R. (ed.), *Strafrecht geannoteerd met bijzondere wetgeving*, Brugge, Die Keure, 2008, p. 396-520.

GOOSSENS, Fr., « Misdaden en wanbedrijven tegen de openbare orde, gepleegd door personen die een openbaar ambt uitoefenen of door bedienaren der erediensten in de uitoefening van hun bediening » in DERUYCK, F., SPRIET, B., TRAEEST, P. en VERSTRAETEN, R. (ed.), *idem*, p. 328-348.

GOOSSENS, Fr., « Wet van 5 augustus 1992 op het politieambt » in DERUYCK, F., SPRIET, B., TRAEEST, P. en VERSTRAETEN, R. (ed.), *idem*, p. 1163-1195.

GOOSSENS, Fr., HUTSEBAUT, Fr. en VAN DAELE, D., « La législation parue du 16 novembre 2007 au 31 janvier 2008 » in *Vigiles*, nr. 1, Brussel, Politeia, 2008, p. 50-51.

GOOSSENS, Fr., HUTSEBAUT, Fr. en VAN DAELE, D., « La législation parue du 1er février 2008 au 15 mars 2008 » in *Vigiles*, nr. 2, Brussel, Politeia, 2008, p. 107-108.

GOOSSENS, Fr., HUTSEBAUT, Fr. en VAN DAELE, D., « La législation parue du 16 mars 2008 au 31 mai 2008 » in *Vigiles*, nr. 3, Brussel, Politeia, 2008, p. 171-172.

GOOSSENS, Fr., HUTSEBAUT, Fr. en VAN DAELE, D., « La législation parue du 1er juin 2008 au 31 août 2008 » in *Vigiles*, nr. 4, Brussel, Politeia, 2008, p. 219-220.

GOOSSENS, Fr., HUTSEBAUT, Fr. en VAN DAELE, D., « La législation parue du 1er septembre 2008 au 31 octobre 2008 » in *Vigiles*, nr. 5, Brussel, Politeia, 2008, p. 274-275.

GOOSSENS, Fr., HUTSEBAUT, Fr. en VAN DAELE, D., « Regelgeving inzake politie tussen 16 november 2007 en 31 januari 2008 » in *Vigiles*, nr. 1, Brussel, Politeia, 2008, p. 48-49.

GOOSSENS, Fr., HUTSEBAUT, Fr. en VAN DAELE, D., « Regelgeving inzake politie tussen 1 februari 2008 en 15 maart 2008 » in *Vigiles*, nr. 2, Brussel, Politeia, 2008, p. 105-106.

GOOSSENS, Fr., HUTSEBAUT, Fr. en VAN DAELE, D., « Regelgeving inzake politie tussen 16 maart 2008 en 31 mei 2008 » in *Vigiles*, nr. 3, Brussel, Politeia, 2008, p. 169-170.

GOOSSENS, Fr., HUTSEBAUT, Fr. en VAN DAELE, D., « Regelgeving inzake politie tussen 1 juni 2008 en 31 augustus 2008 » in *Vigiles*, nr. 4, Brussel, Politeia, 2008, p. 217-218.

GOOSSENS, Fr., HUTSEBAUT, Fr. en VAN DAELE, D., « Regelgeving inzake politie tussen 1 september 2008 en 31 oktober 2008 » in *Vigiles*, nr. 5, Brussel, Politeia, 2008, p. 272-273.

PEETERS, W., BOURDOUX, Gil. L. en GOOSSENS, Fr., « Quatre bonnes raisons de s'intéresser à la problématique de la confrontation, surtout du point de vue de la fonction de police » in PEETERS, W. en GOOSSENS, Fr. (ed.), *Reconnaître un suspect : autant y regarder à deux fois. De la confrontation au line-up*, in *Cahiers Vast Comité P*, nr. 16, Brussel, Politeia, 2008, p. 11-25.

PEETERS, W., BOURDOUX, Gil. L. en GOOSSENS, Fr., « Waarom aandacht voor de confrontatie? Een viervoudige motivering, in het bijzonder vanuit de politiefunctie » in PEETERS, W. en GOOSSENS, Fr. (ed.), *Gezichten herkennen, op het eerste gezicht eenvoudig. Van confrontatie tot line-up onder de Oslo-voorwaarden*, in *Cahiers Vast Comité P*, nr. 15, Brussel, Politeia, 2008, p. 11-25.

PEPERSTRAETE, T., GOOSSENS, Fr. en HUTSEBAUT, Fr., « De private politie » in GOOSSENS, Fr. (ed.), *Zakboekje politiefunctie 2008-2009*, Mechelen, Kluwer, 2008, p. 237-263.

NOTEN

- 1 De databank laat niet toe, in geval er aan een dossier meerdere beslissingen worden gekoppeld, na te gaan op welk tijdstip elke beslissing precies werd genomen. Dit impliceert dat de overzichten die in dit deel worden meegegeven geen betrekking kunnen hebben op de beslissingen genomen in 2008 *an sich* maar eigenlijk op de beslissingen in dossiers waarbij in 2008 één of meer (bijkomende) beslissingen werden genomen. Een belangrijke nuance die dus wijst op een artificieel hoog cijfer wat het aantal in 2008 genomen beslissingen betreft.
- 2 Enkel de beslissingen tot doorverwijzing voor autonome afhandeling van 499 klachten worden in de tabel opgenomen, de andere beslissingen die aan deze klachten kunnen worden gekoppeld, zijn niet opgenomen in de cijferanalyse want niet genomen door het Vast Comité P maar door de behandelende politiedienst.
- 3 Een klacht kan meerdere beslissingen ressorterend onder verschillende beslissingscategorieën bevatten waardoor geen kolomtotalen kunnen worden gemaakt. De absolute cijfers worden in verhouding gebracht tot het aantal klachten voor de betrokken periode; 478 klachten geopend vóór 2008, 1 371 klachten geopend in 2008 en 1 849 klachten behandeld in 2008. De dossiers met beslissing tot autonome doorverwijzing werden niet in de berekening opgenomen (in 499 dossiers werd in 2008 dergelijke beslissing genomen).
- 4 B.S. 15 juni 2007.
- 5 Het Vast Comité P huurt lokalen in twee gebouwen: het ene gelegen Wetstraat 52 (samen met het Vast Comité I) en het andere gelegen Wetstraat 38.
- 6 BOURDOUX, Gil. L., LINERS, A., DE RAEDT, E., DE MESMAEKER, M. en BERKMOES, H., *La loi sur la fonction de police. Le manuel de la fonction de police*, Brussel, Politeia, 2007.